ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วนศาสตร์ชุมชน)

ปริญญา

วนศาสตร์ชุมชน | โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา

สาขา | **ภาควิชา**

เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าผลิตเล่างาม จังหวัดสาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Community's Participation in Laongam Production Forest Management, Saravane Province, Lao People's Democratic Republic

นามผู้วิจัย นายคำผ่าน สีลาวี

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์นิตยา เมี้ยนมิตร, ปร.ด.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(อาจารย์พสุธา สุนทรห้าว, Ph.D.)

ประธานสาขาวิชา

(รองศาสตราจารย์วิพักตร์ จินตนา, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญจนา ธีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ..... **เดือน** ..... **พ.ศ.** .....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าผลิตเล่างาม จังหวัดสาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Community's Participation in Laongam Production Forest Management, Saravane Province, Lao People's Democratic Republic

โดย

นายคำผ่าน สีลาวี

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วนศาสตร์ชุมชน)
พ.ศ. 2554

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คำผ่าน สีลาวี 2554: การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าผลิตเล่างาม จังหวัดสาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วนศาสตร์ชุมชน) สาขาวนศาสตร์ชุมชน โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์นิตยา เมี้ยนมิตร, ปร.ด. 99 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจสังคมของประชาชนในชุมชนและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ในป่าผลิต ระดับการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ราษฎรที่อาศัยอยู่ในบ้านดงมอน และบ้านหนองโพ อำเภอวาปี จังหวัดสาละวัน จำนวน 121 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบไคสแควร์ กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า ราษฎรที่ศึกษาเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 43 ปี มีสถานภาพแต่งงานแล้วอยู่ด้วยกัน จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 6 คน มีอาชีพหลักทำนา มีอาชีพรองรับจ้างทั่วไป รายได้รวมเฉลี่ย 26,357 บาทต่อปี รายจ่ายในครัวเรือนเฉลี่ย 24,159 บาทต่อปี สำหรับกิจกรรมที่ได้รับทุนส่งเสริมจากโครงการป่าผลิตคือ การเลี้ยงสัตว์ การถือครองพื้นที่ทำกินส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง มีพื้นที่ทำกินเฉลี่ย 18.88 ไร่ต่อครัวเรือน การใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นการปลูกข้าว ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินได้แก่ น้ำชลประทานไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร มีการตัดไม้จากป่ามาเพื่อก่อสร้างที่อยู่อาศัยและใช้สอยในครัวเรือน ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือนเฉลี่ย 4.45 ลูกบาศก์เมตรต่อปี นอกจากนี้มีการเก็บหามาใช้เป็นเชื้อเพลิงและผลิตถ่านไม้ฟืนและถ่านเฉลี่ย 6 ลูกบาศก์เมตรต่อครัวเรือนต่อปี ราษฎรทุกรายมีการเก็บหน่อไม้ เก็บเห็ด ผักหวาน ผลไม้ป่า และแมลงกินได้ เป็นปริมาณ 38.77 18.68 14.76 9.62 และ 9.2 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการ สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ พบว่า ราษฎรที่ศึกษาประสบปัญหาในเรื่อง การลดลงของพื้นที่ป่าไม้และการลดลงของของป่า เช่น ผึ้งหวาย สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดการป่าผลิตได้แก่ ชาวบ้านไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม และให้ข้อเสนอแนะว่า ส่งเสริมการอนุรักษ์ให้กว้างขวางขึ้น และควรเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านป่าผลิต ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนพบว่า เพศ และระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต พบว่า ร้อยละ 63.83 มีส่วนร่วมในการวางแผน ร้อยละ 59.41 มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และร้อยละ 44.93 มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

_____ _____ ____ / ____ / ____

ลายมือชื่อนิสิต ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kamphane Silavy 2011: Community's Participation in Laongam Production Forest Management, Saravane Province, Lao People's Democratic Republic. Master of Science (Social Forestry), Major Field: Social Forestry, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Miss Nittaya Meanmit, Ph.D. 99 pages.

The objectives of the study were: to determine the socio-economic condition and forest resource utilization of people residing around productive forest and to determine the level of participation and factors affecting people participation in productive forest management. The 121 people living in Dongmon and Nongpho villages, Wapy district, Saravane province, Lao PDR were employed as the sample for the study. Data were collected using a questionnaire and processed using a computer program. The arithmetic mean, percentage, standard deviation and Chi-square were used as analytical statistics with a statistical significance level of 0.05.

The results of the study revealed that the majority of the respondents were male and had completed primary education with an average age of 43.20 y, and were married and living with their wife together as a couple with an average of six household members. Agriculture was the most common occupation and casual labor subsidized the annual household income of 26,357.02 baht per year and household expenditure 24,158.93 baths per year. The average land holding was 18.88 rai per household and most of the land cultivated was used as paddy field. A problem relevant to land use was a shortage of irrigation water. Timber cutting for house building and household use averaged 4.45 m^3 per year and the average amount of firewood used was 6 m^3 per household per year. Moreover, the average amounts of bamboo shoots, mushrooms, Meliantha suasis Pierre, wild fruits and edible insects collected annually per household were 38.77, 18.68, 14.76, 9.62 and 9.2 kg, respectively. Most respondents earned more income after participating in the project. Problems and obstacles identified were the decrease in forest area and reduction in non-timber forest products (NTFP) such as honey and rattan. In addition, villagers had no spare time to participate in the relevant productive forest management activities. A related recommendation was that extension conservation should be expanded and to conduct a public relations program on productive forest information. Based on the hypothesis test, gender and education level were highly significant ($P < 0.05$) factors relating to people participation in productive forest management.

The studying level of participation in production forest management found that 63.83 % participated in planning, 59.41 % participated in provided activities and 44.93 % participated in monitoring and evaluation.

_____ _____ ___ / ___ / ___

Student's signature Thesis Advisor's signature

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขของอาจารย์ ดร.นิตยา เมี้ยนมิตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร.พสุธา สุนทรห้าว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณอาจารย์คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทุกท่าน ที่เอื้อเฟื้อสถานที่ในการศึกษาวิจัย ขอขอบคุณแผนกกสิกรรมและป่าไม้ พร้อมด้วยประชาชนบ้านดงมอนและบ้านหนองโพ จังหวัดสาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ที่ให้คำแนะนำอำนวยความสะดวกช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมาจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่องค์การร่วมมือระหว่างประเทศไทย (Thailand International Cooperation Agency: TICA) ที่ได้สนับสนุนทุนการศึกษามาเป็นอย่างดีตลอดเวลาจนสำเร็จการศึกษาขอมอบแด่องค์การจัดตั้งรัฐที่ข้าพเจ้าสังกัดอยู่ ซึ่งได้ให้โอกาสแก่ข้าพเจ้ามาศึกษาเรียนรู้วิชาการต่างๆ และครอบครัวของข้าพเจ้าที่คอยให้กำลังใจเสมอมา ท้ายสุดนี้ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สถานเอกอัครราชทูตลาวประจำกรุงเทพมหานคร ราชอาณาจักรไทย ที่คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษาในหลายด้านในการศึกษาครั้งนี้ประสบความสำเร็จไปได้ด้วยดี

คำผ่าน สีลาวี

พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ

หน้า

สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(2)
สารบัญภาพ	(4)
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	3
การตรวจเอกสาร	4
อุปกรณ์และวิธีการ	20
อุปกรณ์	20
วิธีการ	20
ผลและวิจารณ์	27
สรุปและข้อเสนอแนะ	81
สรุป	81
ข้อเสนอแนะ	85
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	87
ภาคผนวก	90
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	99

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเคร็ซซี่และมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%	22
2	แสดงรายละเอียดของจำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน	23
3	จำนวนและร้อยละของราษฎรจำแนกตามข้อมูลลักษณะประชากรของราษฎรที่ศึกษา	27
4	จำนวนและร้อยละของราษฎรจำแนกตามข้อมูลลักษณะเศรษฐกิจและสังคม	30
5	จำนวนและร้อยละของราษฎรจำแนกตามลักษณะการถือครอง จำนวนพื้นที่ทำกินการใช้ประโยชน์ และการได้รับทุน	33
6	จำนวนและร้อยละของราษฎรจำแนกตามปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน	35
7	การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อเป็นไม้สร้างที่อยู่อาศัยและไม้ใช้สอยในครัวเรือน	36
8	การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อเป็นไม้ฟืนและถ่าน	39
9	การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บหน่อไม้	41
10	การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บเห็ดป่า	43
11	การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บพืชผักป่า	46
12	การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บผลไม้ป่า	48
13	การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บแมลงกินได้	49
14	การเปลี่ยนแปลงรายได้ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ	51
15	ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้	53
16	กิจกรรมที่ดำเนินการในการจัดการป่าผลิต	54
17	ร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมจัดการป่าผลิตด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	55
18	ร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมจัดการป่าผลิตด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	56
19	ร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมจัดการป่าผลิตด้านการติดตามประเมินผล	57
20	ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตในภาพรวม	57
21	ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต	58
22	ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดการป่าผลิต	59

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
23	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต	60
24	ความเป็นอิสระกันระหว่างเพศกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต	62
25	ความเป็นอิสระกันระหว่างอายุกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต	63
26	ความเป็นอิสระกันระหว่างสถานภาพการสมรสกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต	64
27	ความเป็นอิสระกันระหว่างระดับการศึกษากับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต	65
28	ความเป็นอิสระกันระหว่างจำนวนสมาชิกในครัวเรือนกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต	67
29	ความเป็นอิสระกันระหว่างอาชีพหลักกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต	68
30	ความเป็นอิสระกันระหว่างอาชีพรองกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต	69
31	ความเป็นอิสระกันระหว่างรายได้กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต	71
32	ความเป็นอิสระกันระหว่างรายจ่ายกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต	72
33	ความเป็นอิสระกันระหว่างพื้นที่ทำกินกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต	74
34	ความเป็นอิสระกันระหว่างการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยและไม้ใช้สอยในครัวเรือนกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต	76
35	ความเป็นอิสระกันระหว่างการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บหาผลไม้ป่ากับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต	77
36	ความเป็นอิสระกันระหว่างการเปลี่ยนแปลงของรายได้กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต	78
37	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	80

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วม	8
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	19
3	แสดงพื้นที่ขอบเขตการศึกษา	26

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าผลิตเล่างาม จังหวัดสาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Community's Participation in Laongam Production Forest Management, Saravane Province, Lao People's Democratic Republic

คำนำ

ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่ายิ่งสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาทรัพยากรป่าไม้ได้อำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อมนุษย์อย่างมหาศาล ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม ประโยชน์ทางตรง ได้แก่ เนื้อไม้ อาหาร ยารักษาโรค น้ำมันยาง ส่วนประโยชน์ทางอ้อม ได้แก่ ช่วยป้องกัน รักษา และเพิ่มพูนความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหาร พืช และปริมาณน้ำในดินซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตหลักของการเกษตร ช่วยแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกร้อนผ่านทางกระบวนการสังเคราะห์แสงของพืชด้วยการดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และปลดปล่อยก๊าซออกซิเจนออกมา บรรเทาความรุนแรงของลมพายุและอุทกภัย เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น (จาริต, 2531)

ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีพื้นที่ 23,680,000 เฮกตาร์ (148 ล้านไร่) ร้อยละ 80 เป็นเขตภูเขา มีพลเมืองในปัจจุบันประมาณ 6 ล้านคน เฉลี่ยแล้วความหนาแน่น 24 คนต่อตารางกิโลเมตร (625 ไร่) อัตราการเกิดร้อยละ 3 ต่อปี มีประชาชนส่วนมากร้อยละ 90 เป็นเกษตรกร ที่อาศัยอยู่ชนบท ในปีพ.ศ. 2483 มีการครอบคลุมของพื้นที่ป่าไม้ถึง 17 ล้านเฮกตาร์ (106.25 ล้านไร่) หรือเท่ากับร้อยละ 70 ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ ต่อมาในปีพ.ศ. 2523 จากการสำรวจจากภาพถ่ายทางอากาศและดาวเทียม แสดงให้เห็นว่า พื้นที่ป่าไม้เหลือเพียง 11.2 ล้านเฮกตาร์ (70 ล้านไร่) หรือเท่ากับร้อยละ 47 ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ และการสำรวจทรัพยากรป่าไม้ (กระทรวงกสิกรรมและป่าไม้, 2532) พบว่าพื้นที่ป่าไม้ ได้ลดลงเหลือเพียง 9,724,700 เฮกตาร์ (60,779,375 ไร่) หรือร้อยละ 41 ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศจากเหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าบรรดาสาเหตุที่มีผลก่อให้เกิดการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ได้แก่ การบุกรุกทำลายป่าไม้เพื่อการเกษตร การแผ้วถางป่าทำไร่แบบเคลื่อนที่ (ทำไร่เลื่อนลอย) ไฟป่า การทำไม้ที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย การพัฒนาก่อสร้าง บริการต่างๆ และการทำไม้เพื่อการค้า เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อเป็นการป้องกันและรักษาป่าไม้ไม่ให้ถูกทำลายมากไปกว่านี้ รัฐบาลได้ออกคำรัฐเลขที่ 164/นย ว่าด้วยการประกาศป่าสงวนแห่งชาติ ในทั่วประเทศจำนวน 20 แห่ง เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2536 ต่อมารัฐบาลได้ออกกฎหมายป่าไม้ เมื่อวันที่ 11 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2539 นอกจากนี้รัฐยังได้ออกคำรัส เลขที่ 59/นย ว่าด้วยการจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืน เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2545 (กระทรวงกสิกรรมป่าไม้, 2536) เพื่อให้นโยบายของรัฐบาลที่กล่าวมานั้นเกิดผล กระทรวงกสิกรรมและป่าไม้ กรมป่าไม้ ร่วมกับเกษตรป่าไม้แขวงในทั่วประเทศได้มีการวางแผนการจัดการป่าไม้ในหลายรูปแบบเพื่อขยายพื้นที่ป่าไม้ในทั่วประเทศให้ได้ถึงร้อยละ 70 ในปีพ.ศ. 2563 คือ การเพิ่มบทบาทของรัฐในการตรวจสอบและออกระเบียบการควบคุมการตัดไม้และการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากป่า ความพยายามเพื่อลดการทำลายป่าไม้และก้าวไปสู่การหยุดถางป่าทำไร่แบบเคลื่อนที่ (ทำไร่เลื่อนลอย) เปลี่ยนมาทำการผลิตที่ถาวร ยึดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในกลุ่มประชาชน เพื่อชักชวนชาวบ้านเข้ามารับผิดชอบในการจัดการป่าไม้ที่มีอยู่ในเขตพื้นที่บ้านของตนเอง มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลที่ได้รับจากกิจกรรม และมีการมอบดินมอบป่าไม้ให้ประชาชนเพื่อพัฒนาเกษตรป่าไม้ มีวิธีเพื่อชักชวนและสร้างโอกาสให้องค์กรเอกชน องค์การต่างๆ มามีส่วนร่วมในการจัดการป่าและสร้างสวนปลูกไม้เศรษฐกิจโตเร็ว (กระทรวงกสิกรรมและป่าไม้, 2548)

แนวทางการจัดการป่าผลิตเล่างามนี้ได้นำเอาแนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนมาใช้ในการจัดการ โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อปรับปรุงนโยบายการทำงานด้านกฎหมายและระบบส่งเสริมอื่นๆ เพื่อนำเอาเขตพื้นที่ป่าผลิตที่เป็นบุริมสิทธิ์ทั้งหมดเข้าสู่ระบบการจัดการป่าไม้แบบยั่งยืนและมีส่วนร่วมของประชาชน ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วยรายได้ที่ได้จากการเก็บเกี่ยวผลผลิตในป่าและกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการป่าไม้

จากสภาพที่ได้กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะศึกษา เนื่องจากที่ผ่านมายังไม่ได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต เพื่อจะทราบถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะในป่าผลิตเล่างาม ซึ่งเป็นป่าผลิตที่สำคัญของประเทศ ในทัศนะของผู้ศึกษาครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญในการศึกษาถึงกิจกรรมและวิธีการจัดการป่าผลิต การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต ปัญหาและอุปสรรคของประชาชนในการจัดการป่าผลิต รวมถึงกำหนดขั้นตอนและการดำเนินการวางแผนการจัดการป่าไม้แบบยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในระดับชุมชนเมืองและระดับชุมชนชนบทให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งในกรณีนี้ผู้ศึกษามีความเชื่อมั่นว่าถ้าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมแล้ว ปัญหาการเสื่อมโทรมของทรัพยากรป่าไม้ ระบบนิเวศวิทยา และความหลากหลายทางชีวภาพจะได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริงและเกิดความยั่งยืนได้ในอนาคต

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วัตถุประสงค์

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าผลิตเล่างาม กรณีศึกษาบ้านดงมอนและบ้านหนองโพ อำเภอวาปี จังหวัดสาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพเศรษฐกิจสังคมของประชาชนในชุมชนและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ในป่าผลิต

2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. คาดว่าจะได้รับทราบถึงสภาพเศรษฐกิจสังคมของชุมชนในบ้านดงมอนและหนองโพ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ ปัญหาการใช้ทรัพยากรป่าไม้ และปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต

2. นำผลที่ได้จากศึกษาไปประยุกต์และปรับปรุงในใช้ในการวางแผนจัดการป่าไม้ เพื่อนำไปส่งเสริมได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในพื้นที่อื่นๆ ที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมและทรัพยากรป่าไม้ที่คล้ายคลึงกันให้มีประสิทธิภาพ และเกิดความยั่งยืนต่อไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การตรวจเอกสาร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจเอกสารเกี่ยวกับหลักการแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการป่าไม้
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ในป่าผลิต
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการป่าผลิตในประเทศลาว
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

ปธาน (2526) ได้กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจการร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเองและการที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจำเป็นต้องรับความจริงที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างก็ปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นสุขได้รับความเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น

United Nation (2001) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การมีสมาชิกทุกคนในชุมชนสามารถที่จะมีโอกาสเข้าดำเนินการมีอิทธิพลในกิจกรรมและกระบวนการพัฒนา อีกทั้งได้รับผลจากการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอโดยมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. เข้าร่วมดำเนินการด้วยความพยายามในการพัฒนา

2. ได้รับส่วนแบ่งในผลประโยชน์ของการกระทำตามที่ควรจะเป็น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย การวางแผนรวมทั้งกิจกรรมในโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

วิรัช (2547) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นกระบวนการส่งเสริม ชักนำสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ชาวบ้านทั้งในรูปของส่วนบุคคลและกลุ่มคนต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรือหลายกิจกรรม โดยจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ มิใช่เข้ามาร่วมเพราะการหวังรางวัลตอบแทน และที่สำคัญคือการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องสอดคล้องกับชีวิตความจำเป็น ความต้องการ และวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ในชุมชนด้วย

นรินทร์ชัย (2547) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจกระบวนการดำเนินโครงการและร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้นด้วย การมีส่วนร่วม คือการที่ฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายใด ที่ไม่เคยได้เข้าร่วม ในกิจกรรมต่างๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจ หรือเคยเข้าร่วมเล็กน้อย ได้เข้าร่วมมากขึ้นและเป็นไปอย่างอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมเพียงผิวเผิน แต่เข้าร่วมโดยแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

เงื่อนไขของการมีส่วนร่วม

World Health Organization (1968) ได้เสนอปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 3 ประการ คือ

1. สิ่งจูงใจจากสภาพความเป็นจริงของชาวชนบทที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่งๆ ในแง่ของการร่วมแรงร่วมใจหรือร่วมใช้ทรัพยากรนั้นมีเหตุผล 2 ประการ คือ ประการแรก ตนเองจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ทำไป ประการที่สองได้รับการชักจูงให้เข้ามามีส่วนร่วม

2. โครงสร้างของช่องทางในการเข้าร่วม เนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมไม่ได้มีการจัดรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น กฎระเบียบ แบบแผน และลักษณะการทำงานทำให้ประชาชนบางส่วนไม่เห็นช่องทางที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้น พื้นฐานโครงสร้างของช่องทางที่จะให้ชาวชนบทเข้ามามีส่วนร่วมจึงควรมีลักษณะดังนี้ (1) เปิดโอกาสให้ทุกคนในชุมชนได้มีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนาทั้งการเข้าร่วมในรูปของตัวแทนหรือการเข้าร่วมโดยตรงก็ได้ (2) มีการกำหนดเวลาที่ชัดเจน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้ตามสภาพความเป็นจริงของตนเอง และ (3) กำหนดลักษณะของกิจกรรมให้แน่นอนว่าจะทำอะไร

3. การส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วมที่ผ่านมา แม้จะเป็นการเห็นด้วยหรือมีโอกาสเข้าร่วมของประชาชน แต่ไม่อาจกำหนดเป้าหมายวิธีการหรือผลประโยชน์ของกิจกรรมได้ ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับการกำหนดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจุดนี้เองเป็นเงื่อนไขที่ไม่อาจก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่แท้จริงได้

รูปแบบของการมีส่วนร่วม

World Health Organization (1968) ได้เสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมจะต้องประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผน (Planning) การวางแผนนี้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและจัดอันดับความสำคัญทั้งเป้าหมาย กำหนดวิธีการติดตามประเมินผลและประการสำคัญ คือ การตัดสินใจ

2. การดำเนินกิจกรรม (Implementation) ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการและบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรและบริการ

3. การใช้ประโยชน์ (Utilization) ประชาชนจะต้องมีความสามารถ ในการนำกิจกรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้โดยเพิ่มการพึ่งพาตัวเองและการควบคุมทางสังคม

4. การได้รับผลประโยชน์ (Obtaining benefits) ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนที่เท่าเทียมกัน เช่น ผลประโยชน์ส่วนบุคคลและสังคมส่วนรวม

ไพรัตน์ (2524) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนให้เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายๆ เรื่องร่วมกันเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้โดยการมีส่วนร่วมในหลายๆ ลักษณะต่อไปนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมทั้งตลอดจนความต้องการของสังคม

2. ร่วมคิดและสร้างรูปแบบเป็นวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองตอบความต้องการของชุมชน

3. ร่วมวางนโยบาย วางแผน วางโครงการ กิจกรรม หรือขจัดและแก้ไขปัญหาเพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชน

4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6. ร่วมกันลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตน

7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายวางไว้

8. ร่วมกันควบคุม ติดตาม ประเมินผล บำรุงรักษาโครงการกิจกรรมที่ได้ทำไว้ ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

เจิมศักดิ์ (2527) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล

Cohen and Uphoff (1980) ได้สร้างกรอบเพื่อที่จะวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 4 รูปแบบ ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. การมีส่วนในการตัดสินใจ (Decision making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ เริ่มแรกเป็นการตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วยการสนับสนุนด้านทรัพยากร หรือการเข้าร่วมในการบริการและการประสานความร่วมมือ เข้าร่วมในการลงแรงร่วมใจ

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ซึ่งอาจเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคลและส่วนรวม

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เป็นการควบคุมตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดและเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วม

นอกจากนี้ Cohen and Uphoff (1980) ยังได้แสดงความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วม ดังภาพที่ 1

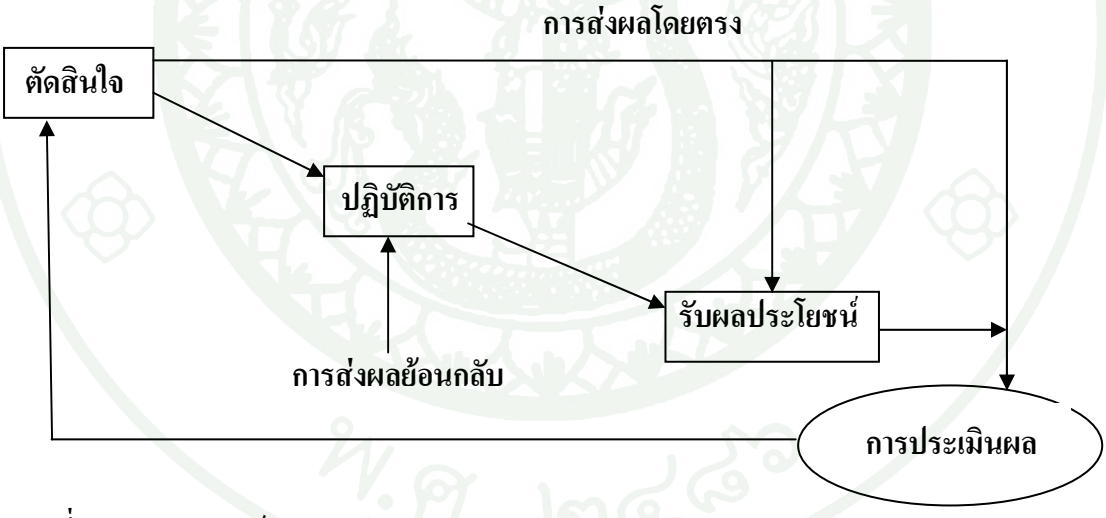

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วม

ที่มา: Cohen and Uphoff (1980)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการป่าไม้

เทอด (2521) ให้ความหมายการจัดการป่าไม้ไว้ว่า การนำเอาระบบธุรกิจและหลักวิชาวนศาสตร์มาใช้ปฏิบัติต่อป่าไม้ การจัดการป่าไม้คือการปฏิบัติต่อป่าโดยอาศัยหลักผลผลิตสม่ำเสมอ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(Sustained yield) เป็นมูลฐานเพื่อความสุขของประชาชนพลเมือง ดังนั้นจากนิยามดังกล่าว การที่จะเข้าไปจัดการกับพื้นที่ป่าให้ได้ผลจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าไปจัดการกับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ร่วมกับการใช้ศาสตร์ทางด้านป่าไม้ในการจัดการพื้นที่ป่าไม้ควบคู่กันไปด้วย เพราะประชาชนในชนบทเป็นผู้ที่จะได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากป่า ได้อาศัยใช้ประโยชน์จากป่าไม้ตั้งแต่แรกเกิดจนตาย และมีความสัมพันธ์กับป่าไม้อย่างใกล้ชิด ในการจัดการป่าไม้ แบ่งออกเป็นประเภทสำคัญๆ ดังนี้

1. การจัดการป่าไม้เพื่อทำให้ที่ดินเกิดประโยชน์ การเปลี่ยนแปลงการทำประโยชน์ในที่ดินจากเดิมที่เป็นพื้นที่ป่าไม้มาใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ เช่น ด้านกสิกรรม จะต้องมีการจำแนกประเภทที่ดินตามความสามารถและความเหมาะสมของที่ดินด้วยว่าพื้นที่นั้นเหมาะสมที่จะปลูกพืชชนิดใดและจะต้องมีการป้องกันที่ดินไม่ให้เกิดการกัดเซาะ (Soil erosion) อันจะเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามมาได้

2. การจัดการป่าไม้เพื่อผลผลิต จะต้องมีการสำรวจแจงนับป่าไม้ (Forest inventory) เพื่อหาปริมาณไม้ในป่า (Growing stock) พิจารณาถึงรอบหมุนเวียน (Rotation) ของชนิดไม้ที่จะจัดการเพื่อผลผลิต และสร้างแผนการจัดการป่าไม้ (Forest working plan) เพื่อให้เกิดผลผลิตถาวร (Sustained yield)

3. การจัดการป่าไม้เพื่อเป็นที่เลี้ยงปศุสัตว์ ในการที่จะปรับปรุงที่ดินป่าไม้ให้ดีขึ้นเพื่อการเลี้ยงปศุสัตว์ ตามหลักการจัดการที่ดีนั้น จะต้องปฏิบัติดังนี้

3.1 เสริมสร้างและคงไว้ซึ่งความเจริญของพืชชั้นล่างในป่า

3.2 พิจารณาถึงความเหมาะสมของทุ่งหญ้าต่อประเภทของปศุสัตว์ที่จะนำเข้าไปเลี้ยง

3.3 พิจารณาถึงการใช้ทุ่งหญ้าให้เหมาะสมตามฤดูกาล

3.4 พิจารณาถึงจำนวนสูงสุดของปศุสัตว์ที่ทุ่งหญ้าสามารถรับไว้ได้

3.5 พิจารณาถึงการกระจายปศุสัตว์ให้เหมาะสมกับพื้นที่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.6 ปรับปรุงทุ่งหญ้าในส่วนที่ต้องการปรับปรุง

3.7 หาทางที่จะประสานงานการเลี้ยงปศุสัตว์กับการป้องกันต้นน้ำลำธาร การผลิตไม้ การจัดการป่าเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และการสงวนและคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าให้สัมพันธ์กัน

4. การจัดการป่าไม้เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ควรมีการจัดทำเขตพิเศษของสัตว์ป่า เช่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ที่สงวนพันธุ์สัตว์ป่า ที่หลบภัยของสัตว์ป่า ที่พักของสัตว์ป่าที่อพยพไปมาและที่ล่าสัตว์สาธารณะ และกำหนดกิจกรรมต่างๆในการจัดการป่าไม้เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าที่เหมาะสม

5. การจัดการป่าไม้เพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ โดยใช้ความสวยงามตามธรรมชาติและจุดเด่นของแต่ละพื้นที่ในการอำนวยประโยชน์ด้านการพักผ่อนหย่อนใจให้กับประชาชน

6. การจัดการป่าไม้ที่เป็นต้นน้ำลำธาร ประกอบด้วยปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการป่าไม้ 3 ประการคือ การใช้ประโยชน์ที่ดินแบบเอนกประสงค์ การปิดป่าหรือการห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่นั้นอย่างเด็ดขาด และการทดลองจัดการป่าไม้เพื่อประโยชน์ในด้านการคุ้มครองรักษาต้นน้ำ

7. การจัดการป่าไม้แบบเอนกประสงค์ มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การปรับปรุงและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ทั้งหมดให้สมดุลกันโดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการป่าหลายประการร่วมกันในพื้นที่เดียวกัน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้

การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้

ลักษณะการพึ่งพิงและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงหรือในพื้นที่ป่าผลิต (สุนันต์, 2543)

1. การใช้พื้นที่ป่าเพื่อการเลี้ยงสัตว์

2. การใช้ไม้ฟืนและถ่านจากพื้นที่ป่าเพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. นอกจากใช้ทรัพยากรจากป่าไม้และพื้นที่เพื่อประโยชน์ในด้านต่างๆ แล้ว ป่ายังเป็นแหล่งอาหารธรรมชาติที่สำคัญของประชาชนในชุมชนชนบท

4. พืชสมุนไพรประชาชนในชนบทได้มีการเก็บสมุนไพรจากป่าเพื่อใช้บำบัดรักษาโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ส่วนต่างๆ ของพืชที่สามารถนำมาใช้ทำสมุนไพร ได้แก่ ลำต้น ใบ หัว เหง้า ราก เปลือก ผล ดอก และอื่นๆ

5. ไม้ซุงหรือไม้ก่อสร้าง ประชาชนที่อาศัยใกล้พื้นที่ป่าได้มีการตัดไม้จากป่าเพื่อนำไปสร้างเป็นที่อยู่อาศัย ไม้จะถูกนำมาใช้เป็นส่วนประกอบของบ้าน เช่น ไม้เสาบ้าน ฝาบ้าน พื้นบ้าน ตง คาน วงกบ และอื่นๆ

6. การใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆ เช่น นำไม้มาใช้เป็นเครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ เช่น เครื่องมือกสิกรรม เครื่องประมง เครื่องดนตรี เครื่องประดับ และอื่นๆ

วุฒิพล และคณะ (2537) กล่าวว่า การดำรงชีวิตของชาวชนบทที่อยู่รอบป่าส่วนใหญ่จะต้องพึ่งพิงป่าเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นการเข้าไปตัดไม้สำหรับสร้างที่อยู่อาศัยและใช้สอยอื่นๆ รวมทั้งหาฟืนเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงในการประกอบกิจกรรมประจำวันในครัวเรือน หรือเข้าไปเก็บหาของป่า เช่น เห็ด พืชผัก ผลไม้ เพื่อการยังชีพ ถ้าหากมีเหลือเฟือสามารถนำมาจำหน่ายเป็นรายได้เสริมของครัวเรือน

คณะวนศาสตร์ (2540) ได้ทำการศึกษาด้านวนศาสตร์ชุมชนของชุมชนป่าสาธิตแม่งาว อำเภองาว จังหวัดลำปาง พบว่าลักษณะการดำเนินชีวิตของราษฎรยังต้องพึ่งพิงทรัพยากรป่าไม้ เช่น การเก็บหาไม้และหน่อไม้ มีการเก็บหามาใช้ประโยชน์ในลักษณะเกินกำลังผลิตของป่า นอกจากนี้ยังมีการนำสัตว์เลี้ยง เช่น โค กระบือ เข้าไปเลี้ยงในเขตป่า การพึ่งพิงในรูปแบบต่างๆ ดังกล่าวถ้าหากไม่มีการแก้ไขปรับปรุงวิธีการให้อยู่ในแนวทางการอนุรักษ์แล้วเชื่อว่าในอนาคตอันใกล้ ชุมชนจะประสบปัญหาขาดแคลนไม้และของป่าอย่างแน่นอน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการป่าผลิตในประเทศลาว

นับแต่มีการประชุมป่าไม้ทั่วประเทศครั้งที่ 1 ในปี 2532 เป็นต้นมา รัฐบาลลาวได้พยายามดำเนินการหลายอย่างที่เห็นว่าเป็นบทบาทสำคัญ เพื่อส่งเสริมขยายให้เกิดการจัดการป่าไม้แบบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ยั่งยืน โดยเฉพาะรัฐบาลได้สร้างแผนการดำเนินงานป่าไม้เริ่มต้นในปี 2534 ได้ประสบผลสำเร็จหลายโครงการและได้ออกกฎหมายป่าไม้ ระเบียบที่เกี่ยวข้องหลายอย่าง ซึ่งได้กำหนดเป็นป่าผลิตของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปัจจุบันมีจำนวน 8 แห่ง พื้นที่ 651,450 เฮกตาร์ หรือประมาณร้อยละ 2.2 ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ และ 4 แขวง ได้แก่ แขวงคำม่วน แขวงสะหวันเขต แขวงสาละวัน และแขวงจำปาสัก เป้าหมายรวมเพื่อตั้งระบบการจัดการป่าผลิตในประเทศ เพื่อลดความยากจน อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และส่งเสริมกิจกรรมป่าไม้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ ก็คือในท้องถิ่นให้มีความยั่งยืน (กระทรวงกระสิกรรมและป่าไม้, 2549)

ความหมายของป่าผลิต (ป่าเศรษฐกิจ)

จารีต (2531) ได้ให้ความหมายว่า ป่าผลิตเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ เพื่อเป็นแหล่งผลิตไม้สำหรับบริโภคภายในประเทศ ในส่วนนี้ให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ โดยรัฐเป็นผู้จำแนกประเภทที่ดินเพื่อให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมซึ่งมีการสนับสนุนในการปลูกป่า 3 ประเภทหลัก ดังนี้

1. การปลูกป่าไม้โตเร็วและสวนผลไม้
2. การปลูกไม้มีค่าทางด้านเศรษฐกิจ
3. การปลูกป่าชุมชน

กระทรวงกสิกรรมและป่าไม้ (2549) ได้ให้ความหมายป่าผลิตเป็นป่าไม้และที่ดินป่าไม้ ซึ่งถูกจัดแบ่งเพื่อตอบสนองความต้องการของการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนบรรดาชนเผ่า ด้านไม้และผลิตภัณฑ์ป่าไม้คงสภาพเดิมตลอดไปซึ่งไม่มีผลกระทบมากต่อสภาพแวดล้อม

1. วัตถุประสงค์ของการปลูกป่าชุมชน

1.1 มุ่งการจัดการและใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้แบบยั่งยืนและมีประสิทธิภาพควบคู่กับการปกปักษ์รักษาสิ่งแวดล้อม ประกอบกับการปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนบรรดาเผ่าต่างๆ ให้ดีขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.2 กำหนดหลักการและวิธีการในการวางแผนจัดการป่าผลิตแบบยั่งยืนให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั่วประเทศ

1.3 มุ่งทำให้ป่าสามารถรองรับไม้ และผลผลิตป่าไม้แบบต่อเนื่องและยั่งยืน

1.4 มุ่งเพื่อพัฒนาชุมชนชนบท และลดความยากจนของชาวบ้าน

2. การกำหนดจัดแบ่งพื้นที่ป่าในเขตจัดการตามวัตถุประสงค์ของการนำมาใช้

เขตจัดสรรจะต้องแบ่งออกเป็นหลายพื้นที่นำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการจัดการซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

2.1 เขตที่สามารถผลิตไม้เป็นสินค้า พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ป่าผลิตตัวจริง เป็นพื้นที่ฟื้นฟูของพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมและพื้นที่ป่าปลูก

2.2 เขตสงวน เขตนี้ประกอบด้วยพื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่ป่าป้องกัน

2.3 เขตที่ไม่สามารถผลิตไม้เป็นสินค้า เขตนี้ประกอบด้วยพื้นที่ผลิตของประชาชนที่อยู่อาศัยและสิ่งปลูกสร้างเป็นเขตดินเพื่อการเกษตร พื้นลานหิน หนองน้ำ และพื้นที่ลุ่มน้ำ

3. หลักการรวมในการกำหนดป่าผลิต

3.1 ระบบป่าผลิตต้องเป็นเขตที่มีการกำหนดเขตอย่างชัดเจนทั้งในแผนที่และภาคสนาม

3.2 เขตป่าผลิตต้องขึ้นทะเบียนในฐานข้อมูลระดับชาติเพื่อเป็นข้อมูล สำหรับการตรวจตราติดตามในแต่ละช่วง

3.3 เขตป่าผลิตทุกแห่งรัฐบาลจะต้องรับรู้และประกาศจัดตั้งโดยรัฐบาลอย่างเป็นทางการ

4. มาตรฐานในการกำหนดป่าผลิตต้องประกอบด้วยมาตรฐาน ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4.1 เขตป่าผลิตต้องมีพื้นที่รวมต่ำสุด 5,000 เฮกตาร์ หรือ 31,250 ไร่ กรณีมีเขตพื้นที่เล็กกว่าแต่มีพื้นที่ขนาด 500 เฮกตาร์ หรือ 3,125 ไร่ ขึ้นไปที่อยู่ใกล้เคียงซึ่งสามารถจัดสรรได้ ควรเอาเขตป่าผลิตที่กล่าวมาเข้ามาเป็นเขตป่าผลิตเดียวกัน

4.2 เขตป่าผลิตต้องครอบคลุมด้วยพื้นที่ที่มีป่าและพื้นที่ที่สามารถกลายเป็นป่าได้ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวสามารถรองรับปริมาณไม้และผลิตผลป่า สำหรับจุดมุ่งหมายในการผลิตในปัจจุบันและอนาคตอย่างน้อยร้อยละ 60 ของพื้นที่ป่าผลิตทั้งหมด ส่วนพื้นที่ร้อยละ 40 ที่ยังเหลือนั้นอาจรวมเอาพื้นที่ประเภทการจัดการที่ดินและป่าไม้อื่นๆ ที่เป็นพื้นที่เล็ก

4.3 เขตป่าผลิตต้องเป็นเขตที่สามารถรองรับปริมาณไม้เพื่อวัตถุประสงค์ทุกด้านได้อย่างยั่งยืน

4.4 เขตป่าผลิตจะไม่รวมเอาเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าป้องกันระดับชาติ เขตที่กำหนดเพื่อเป็นเขตป้องกันชาติ เขตที่ไม่มีป่าไม้ พื้นที่กว้างใหญ่ เขตก่อสร้างพื้นฐานโครงร่างที่เป็นพื้นที่กว้างใหญ่ เป็นต้น คือเขตอ่างเก็บน้ำ และเขตที่กำหนดเป็นเขตก่อสร้างโครงร่างอื่นๆ หรือ เขตพัฒนาเกษตรกรรม

4.5 เขตป่าผลิตต้องมีขอบเขตชายแดนที่สามารถกำหนดได้อย่างชัดเจนเป็นต้นเนินภูเขา สายน้ำ เส้นทาง และอื่นๆ ไกลจากชายแดนระหว่างชาติอย่างน้อย 5 กิโลเมตร แต่อย่างไรก็ตามขอบเขตดังกล่าวอาจมีการปรับปรุงได้ในเวลาปฏิบัติจริง เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่

4.6 คำสั่งของสำนักงานนายกรัฐมนตรี เลขที่ 27 /นย เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2549 ได้มีการกำหนดเขตป่าผลิตแห่งชาติ จำนวน 8 เขตใน 4 แขวง ของการจัดการป่าผลิต และพัฒนาชนบทในทั่วประเทศ

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศลิษา (2537) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ชุมชนบ้านห้วยแก้ว อำเภอสันกำแพง พบว่า ชาวบ้านได้รักษาป่าบนพื้นฐานความเชื่อในเรื่องการนับถือผี ซึ่งถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจในการรักษาป่า ขณะเดียวกันชาวบ้านก็ยึดถือป่าว่าเป็นสิทธิร่วมกันของชุมชนไม่ใช่ของหลวง ชาวบ้านทุกคนจึงมีสำนึกร่วมกันถึงสิทธิและหน้าที่ในการจัดการและใช้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประโยชน์จากป่าไปพร้อมๆ กัน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ชาวบ้านก็พยายามปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการทรัพยากรของชุมชนอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ชาวบ้านอยู่ร่วมกันกับป่าได้ตลอดไป และการพัฒนาการต่อสู้ของชาวบ้าน เพื่อให้ได้ป่าชุมชนกลับคืนมานั้น และพบว่าชาวบ้านจะใช้วิธีการหลายรูปแบบผสมผสานกันแต่ละยุคแตกต่างกันไป

สันติ (2539) ได้ศึกษาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนในการใช้ป่าไม้ การวิจัยครั้งนี้ได้คำนึงถึงการเผชิญหน้าระหว่างรัฐกับประชาชน โดยมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งทางการเมืองซึ่งสาเหตุขึ้นอยู่กับประโยชน์ของการใช้สอยป่าไม้และผลผลิตจากป่าเพราะสาเหตุของการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศในปี พ.ศ. 2528 (ปีเริ่มต้นแห่งนโยบายป่าไม้) จนถึงปี พ.ศ. 2539 คุณภาพเชิงปริมาณของการวิจัย การใช้แหล่งข้อมูลหลากหลาย จากการศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงเหตุผลและที่มาของความขัดแย้ง อันได้แก่

1. การละเลยและขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของรัฐบาล
2. นโยบายที่เป็นปัญหาของป่าไม้
3. ประชาชนขาดความรับผิดชอบในการใช้ป่าไม้

บุญทัศน์ (2541) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในเขตป่าสงวน พบว่า ประชาชนมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ดีพอควร แต่ยังขาดความสามารถในการประยุกต์ใช้ ในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ส่วนมากก็เป็นส่วนราชการ หรือเจ้าหน้าที่ป่าไม้เป็นผู้ให้ความรู้และทำร่วมกันกับประชาชนในหมู่บ้าน

สรรเสริญ (2542) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน บ้านทรายทอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า บ้านทรายทองเป็นหมู่บ้านที่มีลักษณะทางสังคมวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกับสังคมภาคเหนือทั่วไป มีระบบเครือข่ายทางสังคมและความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านพิธีกรรมและความเชื่อของ ชุมชนที่มีต่อป่าให้แก่ลูกหลาน มีการจัดการทรัพยากรในรูปป่าชุมชนมากว่า 40 ปี มีการปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ในการดูแลรักษาป่าให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและความต้องการของชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุขและยั่งยืนท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองจากภายนอก ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนและทรัพยากรของชุมชนตลอดเวลา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Stewart and Jane (2002) ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการจัดการป่า: กรณีศึกษาป่าตัวอย่างในประเทศจีน พบว่าการจัดการป่าแบบผสมผสานให้เป็นระบบในทางปฏิบัติ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสังคม ทั้งการมีส่วนร่วม จากการสำรวจการใช้ป่าในการเพาะปลูก 354 ไร่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ งานวิจัยพบว่า

1. การจัดการป่าไม้ ส่วนใหญ่นั้นเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของสังคม และเข้าใจนโยบายร่วมกันในการจัดการป่าในสาธารณรัฐประชาชนจีน อยู่ในระดับมาก

2. การจัดการป่าแบบผสมผสานในการจัดการสาธารณประชาชนจีนประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมากนั่นคือการปลูกพืชเพื่อเป็นอาหารและปลูกต้นไม้ขึ้นมาทดแทน

สุนทอน (2549) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำเซเส็ด เมืองปากช่อง ประเทศลาว พบว่า การได้เรียนรู้จากผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ประชาชนในบริเวณป่าต้นน้ำเซเส็ดได้มีความเข้าใจว่า ป่าต้นน้ำเป็นของชุมชนเอง มีการสร้างระบบ ปลูกจิตสำนึกใหม่และเกิดความมั่นใจในการแก้ไขปัญหาต่างๆ จนสามารถพัฒนาชุมชนเองได้ให้มีความเข้มแข็ง ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการป่าต้นน้ำ การร่วมกันคิดและแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการอนุรักษ์ดูแลรักษาและการใช้ประโยชน์จากป่าต้นน้ำ การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ มีความสำคัญมากต่อการแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขข้อขัดแย้งต่างๆ ให้กลายเป็นความร่วมมือที่เหมาะสมและเพื่อสร้างความเข้าใจต่อไป ความเป็นวัฒนธรรมของชุมชนมาแต่ดั้งเดิม เช่น ความเป็นเครือญาติระบบอุปถัมภ์ก็มีความสำคัญในการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ และชุมชนจะมีส่วนร่วมในการคิดรูปแบบใหม่ที่เหมาะสมถูกต้องตามแนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชน เพื่อง่ายในการทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างวิถีชีวิตชุมชนในการปฏิบัติจริง ซึ่งชุมชนพร้อมที่จะรับแนวทางไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเองและชุมชน

แผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมของประชาชน การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตแห่งชาติเล่างาม อำเภอวาปี จังหวัดสาละวัน ประเทศลาว โดยมุ่งศึกษาเฉพาะประชาชนที่ตั้งถิ่นฐานในป่าผลิตแห่งชาติเล่างามจำนวนสองบ้านคือบ้านดงมอน และหนองโพ อำเภอวาปี จังหวัดสาละวัน จำนวน 144

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ครัวเรือน ที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นป่าผลิตแห่งชาติ เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ 2549 ตามประกาศนายกรัฐมนตรีเลขที่ 27/นย โดยได้กำหนดสมมติฐานและวิธีการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการศึกษาวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการศึกษาข้อมูลพื้นฐานต่างๆ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสังคม ความรับรู้ทางด้านกฎระเบียบป่าผลิต และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตเล่างาม

สมมติฐานที่ 1 เพศมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

สมมติฐานที่ 2 อายุมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

สมมติฐานที่ 3 สถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

สมมติฐานที่ 4 ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

สมมติฐานที่ 5 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

สมมติฐานที่ 6 อาชีพหลักมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

สมมติฐานที่ 7 อาชีพรองมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

สมมติฐานที่ 8 รายได้มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

สมมติฐานที่ 9 รายจ่ายมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

สมมติฐานที่ 10 พื้นที่ทำกินมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมมติฐานที่ 11 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยและไม้ใช้สอยในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

สมมติฐานที่ 12 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บหาผลไม้ป่ามีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

สมมติฐานที่ 13 การเปลี่ยนแปลงรายได้มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

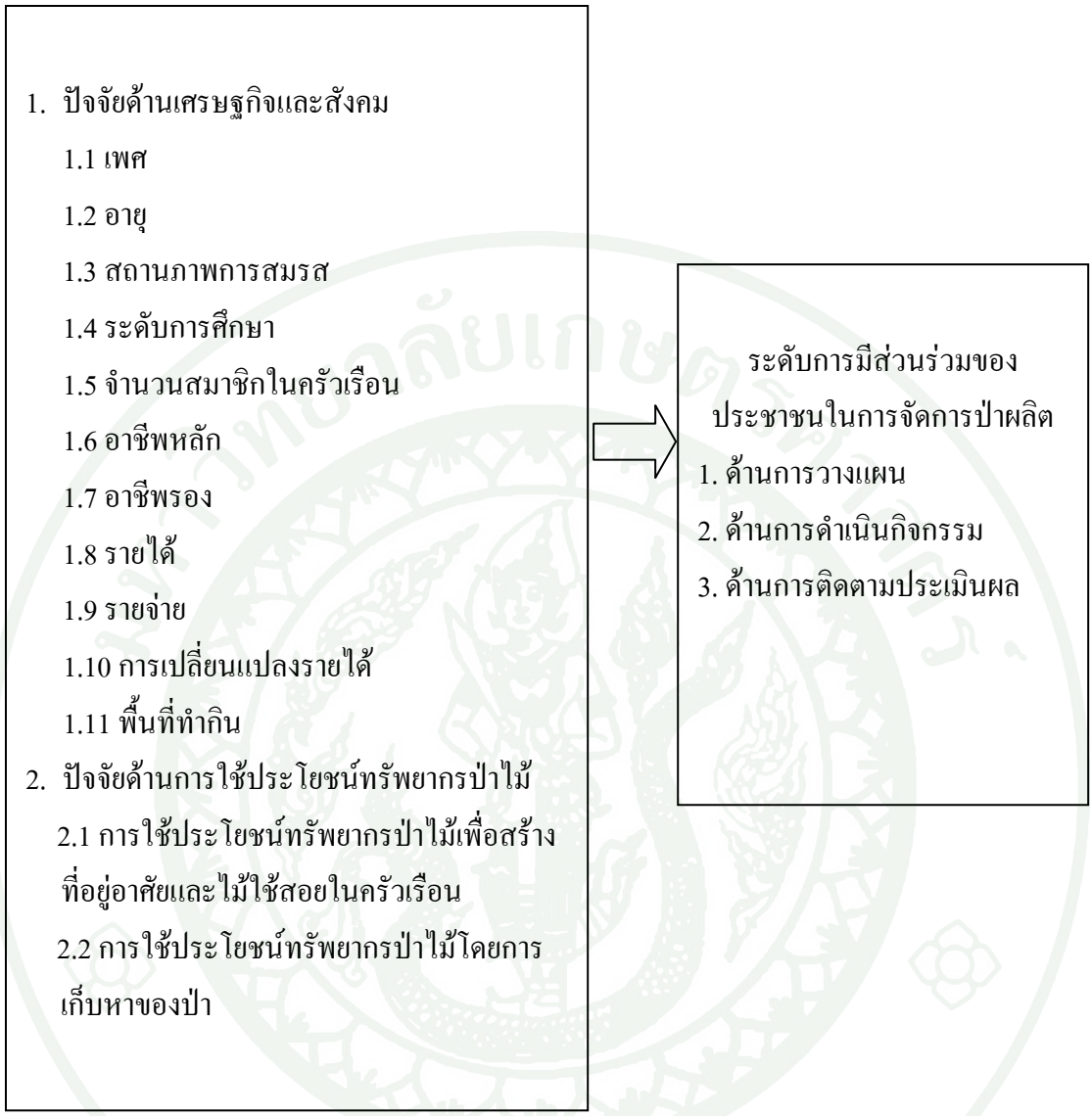

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. แบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ตั้งไว้ แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม
ส่วนที่ 2 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้
ส่วนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

2. แผนที่ ป่าผลิตแห่งชาติเล่างามบริเวณบ้านดงมอนและบ้านหนองโพ

3. กล้องถ่ายรูป ยานพาหนะ และคอมพิวเตอร์

วิธีการ

วิธีการศึกษาในครั้งนี้ได้แบ่งออก 2 ส่วน ดังนี้

การสำรวจพื้นที่เบื้องต้น

ขั้นตอนนี้การสำรวจพื้นที่เบื้องต้นเป็นการลงพื้นที่เพื่อพบปะกับเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโครงการระดับเมือง และคณะกรรมการคุ้มครองป่าผลิตระดับบ้านและกลุ่มเป้าหมายในหมู่บ้านเพื่อเสนอวัตถุประสงค์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิ

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารบทรายงานเกี่ยวกับป่าผลิตและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อมูลปฐมภูมิมีกระบวนการดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สัมภาษณ์การบริหารของกรรมการระดับบ้าน โครงสร้างองค์กรและกิจกรรมป่าผลิตที่ดำเนินในรอบปีที่ผ่านมา

2.2 การสังเกตหมู่บ้านและครัวเรือน

2.3 การใช้แบบสัมภาษณ์

2.3.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์

เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้จากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและสมมุติฐานงานวิจัยนำไปปรึกษา อาจารย์ประธานที่ปรึกษาโดยแบบสัมภาษณ์ได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังที่ได้กล่าวไว้ในอุปกรณ์

2.3.2 การทดสอบแบบสัมภาษณ์

หลังจากที่ได้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมาแล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปทำการทดสอบจำนวน 30 ตัวอย่างกลับกลุ่มประชากรในพื้นที่ใกล้เคียงกับพื้นที่ศึกษานำผลที่ได้มาทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยกัน 2 ส่วนโดยใช้วิธีการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธี “Cronbach’s Alpha Coefficient” เพื่อหาความถูกต้องก่อนที่จะนำไปใช้งานจริง โดยมีขั้นตอนดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1) หาความเที่ยงตรง (validity) โดยนำเสนอแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อทำการตรวจสอบแก้ไขให้มีความถูกต้องในเชิงเนื้อหา (Content validity)

2) หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธี “Cronbach’s Alpha Coefficient”

$$\alpha = \left(\frac{K}{K-1}\right)\left(1-\frac{\sum s_i^2}{s_t^2}\right)$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ($\alpha \leq 1$)

k แทน จำนวนข้อคำถาม

s_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตมีค่าอัลฟา ≥ 0.8 จึงแสดงว่าแบบสัมภาษณ์ที่ทำขึ้นมีประสิทธิภาพเพื่อการวิจัย

2.4 การกำหนดตัวอย่าง

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเชื่อถือได้ในการศึกษาโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) เนื่องจากว่ามีจำนวนประชากรน้อยกว่า 300 ครัวเรือน ขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาไม่น้อยกว่า 121 ครัวเรือน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างตัวแทนครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป การสุ่มตัวอย่างนี้จะกระจายพื้นที่ให้ครอบคลุมทั่วทั้งหมู่บ้าน โดยการประยุกต์ใช้วิธีการสำรวจแบบเร่งด่วน RRA (Rapid Rural Appraisal)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเคร็ซซี่และมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

N	S	N	S	N	S	N	S
10	10	120	92	340	181	2000	322
15	14	130	97	360	186	2200	328
20	19	140	103	380	191	2400	331
25	24	150	108	400	196	2600	335
30	28	160	113	420	201	2800	338
35	32	170	118	440	205	3000	341
50	44	200	132	500	217	4500	354
55	48	210	135	550	226	5000	357
60	52	220	140	600	234	6000	361
65	56	230	144	650	242	7000	364
70	59	240	148	700	248	8000	367
75	63	250	152	750	254	9000	368
80	66	260	155	800	260	10000	370
85	70	270	159	850	265	15000	375
						1000000	384

หมายเหตุ N: จำนวนประชากรทั้งหมู่บ้าน
S: จำนวนประชากรที่ศึกษา

ที่มา: Krejcie and Morgan (1970)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 2 แสดงรายละเอียดของจำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน

ลำดับ	ชื่อหมู่บ้าน	ขนาดประชากร (ครัวเรือน)	ขนาดตัวอย่าง (ครัวเรือน)
1	ดงมอน	87	71
2	หนองโพ	57	50
	รวม	144	121

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive statistics)

นำข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์มาจำนวน 121 ชุดมาจัดหมวดหมู่เพื่อการประมวลผลและวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต โดยนำมาหาค่าจำนวนร้อยละในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าผลิต โดยสอบถามจำนวนครั้งที่เข้าไปมีส่วนร่วมในแต่ละกิจจรรมว่ามีจำนวนร้อยละเท่าไร กับจำนวนครั้ง กำหนดหาค่าแต่ละค่า โดยที่จัดให้มีบันทึกในรอบปี ใช้รอบปีทำการศึกษาชึ่งร้อยละการมีส่วนร่วมหาได้โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละของการมีส่วนร่วม} = \frac{\text{จำนวนครั้งที่เข้าร่วม}}{\text{จำนวนครั้งทั้งหมด}} \times 100$$

สำหรับร้อยละของการมีส่วนร่วมทั้งหมดจะเท่า 100 และไม่มีส่วนร่วมจะมีอยู่ร้อยละเท่ากับ 0 ในส่วนที่มีส่วนร่วมสามารถจัดจำแนกออกได้เป็น 3 ระดับคือ มีส่วนร่วมมาก ปานกลางและน้อย ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ร้อยละการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม
1 - 33.33	น้อย
33.34 - 66.66	ปานกลาง
66.67 - 100	มาก

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยโดยการทดสอบความเป็นอิสระกันของปัจจัยกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตด้วยการทดสอบไคสแควร์ กำหนดค่าสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือ ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ โดยใช้สูตรการคำนวณดังนี้ (บุญธรรม, 2540)

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E}$$

χ^2 = คือ ค่าไคสแควร์
O = คือ ค่าความถี่ที่ศึกษามาได้
E = คือ ค่าความถี่ที่หวังไว้โดยทฤษฎี

ในการแปลความหมายของค่าไคสแควร์ เพื่อทราบว่าผลต่างจะมีนัยสำคัญหรือไม่นั้นต้องอาศัยค่าไคสแควร์ที่ระดับความมีนัยสำคัญต่างๆ และในการดูจากตารางนั้นต้องหาค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) โดยการใช้สูตร

$$df = (c - 1)(r - 1)$$

เมื่อ c = จำนวนตัวแปรที่เป็นช่องตั้ง (Column)
r = จำนวนตัวแปรที่เป็นแถว (Row)

สถานที่และระยะเวลาทำการวิจัย

สถานที่การศึกษาครั้งนี้จะได้ทำการศึกษาที่ป่าผลิตเล่างาม จังหวัดสาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และระยะเวลาที่คาดว่าจะใช้ในการศึกษาวิจัย 11 เดือน เริ่มจากเดือนตุลาคม ปี 2553 ถึง เดือน เมษายน ปี 2554

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ป่าผลิตเล่างาม มีพื้นที่ป่าไม้ 74,850ไร่ ตั้งอยู่จังหวัดสาละวันเป็นผืนป่าส่วนใหญ่มีลักษณะราบ ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ต่ำสุด 172 m และสูงสุด 200 m โครงสร้างของพื้นที่ป่ามีป่าไม้ปกคลุมหนาแน่นและเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญของประเทศในด้านความหลากหลายของระบบนิเวศ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่มีความสำคัญ วัตถุประสงค์การจัดการป่าผลิตเล่างามเพื่อตอบสนองผลผลิตป่าไม้ได้อย่างสม่ำเสมอ และยั่งยืน เนื่องจากว่าพื้นที่ป่าผลิตเล่างามมีพื้นที่ป่าไม้ธรรมชาติที่สามารถทำไม้เพื่อผลิตเป็นสินค้าได้ ถึงอย่างไรก็ตามหากไม่มีมาตรการในการป้องกันการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าไม้ดังกล่าวคาดว่าจะส่งผลกระทบและก่อให้เกิดความเสียหายยากต่อการปรับปรุงพื้นที่ให้สมบูรณ์

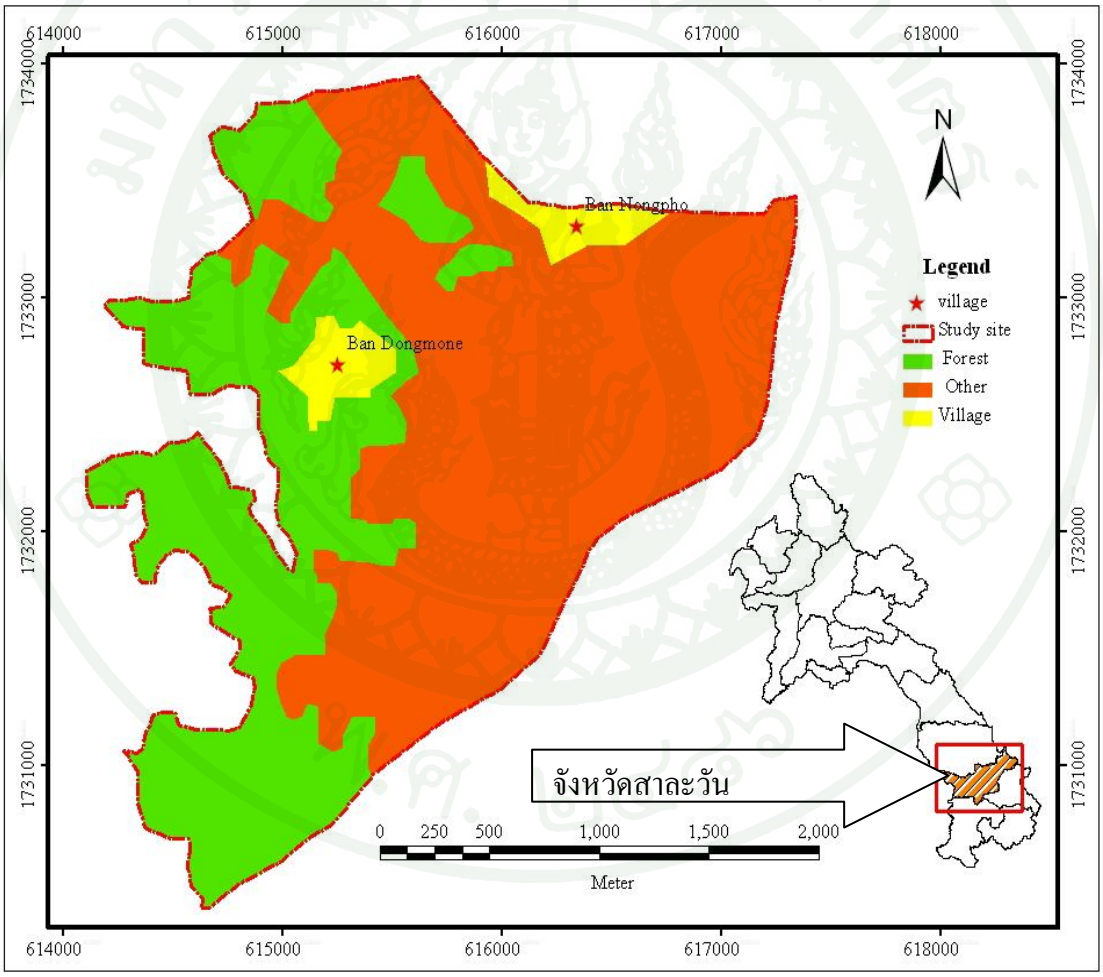

ภาพที่ 3 แสดงพื้นที่ขอบเขตการศึกษา

ที่มา: กรมป่าไม้ (2549)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลและวิจารณ์

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าผลิตเล่างาม จังหวัดสาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม ส่วนที่ 2 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต และส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน โดยแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม

1. ข้อมูลลักษณะประชากรของราษฎรที่ศึกษา

จากการศึกษาพบว่ามากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 52.9) ของราษฎรที่ศึกษาเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ยของราษฎรที่ศึกษาประมาณ 43 ปี สถานภาพการสมรสจากการศึกษาพบว่า ร้อยละ 88.4 เป็นกลุ่มที่แต่งงานและยังอยู่ร่วมกัน ส่วนระดับการศึกษานั้นจากการศึกษาพบว่าร้อยละ 46.2 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และร้อยละ 43 ไม่ได้เรียนหนังสือ (และไม่สามารถอ่านออกเขียนได้) สำหรับจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 7 คนต่อครัวเรือน โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด 12 คน และน้อยที่สุด 2 คน รายละเอียดดังตารางที่ 3

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของราษฎรจำแนกตามข้อมูลลักษณะประชากรของราษฎรที่ศึกษา

(n = 121)

ข้อมูลลักษณะประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	64	52.9
หญิง	57	47.1
2. อายุ (ปี)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30	21	17.4
31 – 35	14	11.6
36 – 40	10	8.3
41 – 45	15	12.4
46 – 50	34	28.1
51 ปีขึ้นไป	27	22.2
อายุสูงสุด 72 ปี ต่ำสุด 21 ปี เฉลี่ย 43.20 S.D. 10.64		
3. สถานภาพการสมรส		
โสด	5	4.1
แต่งงานแล้วอยู่ด้วยกัน	107	88.4
แต่งงานแยกกันอยู่	5	4.1
ม่าย/หย่าร้าง	4	3.4
4. ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	52	43.0
ประถมศึกษา	56	46.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	6	5.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	7	5.8
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5	44	36.4
6 – 7	33	27.3
8 – 9	31	25.6
10 คน ขึ้นไป	13	10.7
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนสูงสุด 12 คน ต่ำสุด 2 คน เฉลี่ย 6.57 คน S.D. 2.19		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 121)

ข้อมูลลักษณะประชากร	จำนวน	ร้อยละ
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพศชาย (คน)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2	46	38.0
3	30	24.8
4	23	19.0
5 คน ขึ้นไป	22	18.2
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพศชายสูงสุด 7 คน ต่ำสุด 1 คน เฉลี่ย 3.20 คน S.D. 1.41		
7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพศหญิง (คน)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2	34	28.1
3	33	27.3
4	30	24.8
5 คน ขึ้นไป	24	19.8
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพศหญิง สูงสุด 8 คน ต่ำสุด 1 คน เฉลี่ย 3.37 คน S.D. 1.37		

2. ข้อมูลลักษณะเศรษฐกิจและสังคม

อาชีพของราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยร้อยละ 94.2 ทำนาเป็นอาชีพหลัก โดยใช้วิธีการปักดำ ชนิดพันธุ์ข้าวที่ปลูกเป็นข้าวพันธุ์พื้นเมือง ส่วนอาชีพรองส่วนใหญ่ (ร้อยละ 94.2) มีอาชีพรองทำในช่วงว่างเว้นจากการทำการเกษตร โดยร้อยละ 45.5 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพรอง เช่น รับจ้างสร้างบ้าน รับจ้างทำนา และรับจ้างเก็บกาแฟ สำหรับรายได้เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างประมาณ 26,357 ± 30,331 บาทต่อครัวเรือนต่อปี จำแนกเป็นรายได้เฉลี่ยจากภาคการเกษตรประมาณ 12,556 ± 12,673 บาทต่อครัวเรือนต่อปี รายได้เฉลี่ยนอกภาคการเกษตรประมาณ 11,290 ± 20,933 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และรายได้เฉลี่ยจากการเก็บหาของป่าประมาณ 2,510 ± 3,450 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ส่วนรายจ่ายในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 24,159 ± 31,594 บาทต่อครัวเรือนต่อปี จำแนกเป็นรายจ่ายในการทำการเกษตรเฉลี่ยประมาณ 7,275 ± 9,791 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และรายจ่ายในการดำรงชีวิตเฉลี่ยประมาณ 16,884 ± 25,760 บาทต่อครัวเรือนต่อปี จากการประเมินเกี่ยวกับความเพียงพอของรายได้ประมาณร้อยละ 47.1 ตอบว่ารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย โดยรายจ่ายที่ไม่เพียงพอนั้นเป็นรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายในโรงพยาบาลเมื่อไม่สบายและบางครั้งเมื่อไม่สบายก็ไม่สามารถทำงานเพื่อหารายได้เพื่อใช้จ่ายใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ครัวเรือนได้ อย่างไรก็ตามมีชาวบ้านจำนวนหนึ่ง (ร้อยละ 30.6) ที่มีรายได้เหลือเก็บเป็นเงินออมสำหรับใช้ในครัวเรือนในอนาคต รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของราษฎรจำแนกตามข้อมูลลักษณะเศรษฐกิจและสังคม

(n = 121)

ข้อมูลลักษณะเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน	ร้อยละ
1. อาชีพหลัก		
ทำนา	114	94.2
ทำไร่	5	4.2
รับจ้างทั่วไป	1	0.8
รับราชการ	1	0.8
2. อาชีพรอง		
ไม่มี	7	5.8
มี	114	94.2
รับจ้างทั่วไป	55	45.5
ทำสวน	21	17.4
ค้าขาย	19	15.7
เลี้ยงสัตว์	15	12.4
ทำนา	4	3.2
3. รายได้รวม (บาทต่อปี)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000	34	28.1
15,001 – 20,000	28	23.1
20,001 – 25,000	21	17.4
25,001 บาทขึ้นไป	38	31.4

รายได้รวมสูงสุด 320,000 บาท/ปี ต่ำสุด 3,200 บาท/ปี เฉลี่ย 26,357.02บาท/ครัวเรือน/ปี S.D.30,330.80

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n = 121)

ข้อมูลลักษณะเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน	ร้อยละ
4. รายได้จากภาคเกษตรกรรม (บาทต่อปี)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 7,500	31	25.6
7,501 – 10,000	37	30.6
10,001 – 12,500	20	16.5
12,500 บาทขึ้นไป	33	27.3
รายได้สูงสุด 108,000 บาท/ปี ต่ำสุด 0 บาท เฉลี่ย 12,556.20 บาท/ครัวเรือน/ปี S.D. 12,673.52		
5. รายได้จากนอกภาคเกษตรกรรม (บาทต่อปี)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000	42	34.7
5,001 – 7,000	22	18.2
7,001 – 10,000	27	22.3
10,000 บาทขึ้นไป	30	24.8
รายได้สูงสุด 212,000 ต่ำสุด 0 บาท เฉลี่ย 11,290.91 บาท/ครัวเรือน/ปี S.D. 20,933.36		
6. รายได้จากการเก็บหาของป่า (บาทต่อปี)		
ไม่มีรายได้	51	42.1
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000	24	19.8
5,001 – 7,000	28	23.2
7,001 – 10,000	18	14.9
รายได้สูงสุด 25,000 บาท ต่ำสุด 0 บาท เฉลี่ย 2,509.92 บาท/ครัวเรือน/ปี S.D. 3,449.865		
7. รายจ่ายในครัวเรือนทั้งหมด (บาท/ปี)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000	36	29.8
15,001 – 20,000	30	24.8
20,001 – 25,000	28	23.1
25,001 บาทขึ้นไป	24	22.3
รายจ่ายสูงสุด 340,000 ต่ำสุด 2,000 เฉลี่ย 24,159 บาท/ครัวเรือน/ปีS.D. 31,594		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n = 121)

ข้อมูลลักษณะเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน	ร้อยละ
8. ค่าใช้จ่ายในการทำเกษตรกรรม (บาท/ปี)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3,500	31	25.6
3,501 – 5,000	34	28.1
5,001 – 6,500	29	24.0
6,501 บาทขึ้นไป	27	22.3
ค่าใช้จ่ายสูงสุด 60,000บาท/ปี ต่ำสุด 240 เฉลี่ย 7,275.12 S.D. 9,790.79		
9. ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต (บาท)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000	34	28.1
10,001 – 15,000	38	31.4
15,001 – 20,000	29	24.0
20,001 บาทขึ้นไป	20	16.5
ค่าใช้จ่ายสูงสุด 280,000 บาท ต่ำสุด 500บาท เฉลี่ย 16,883.80 S.D. 25,760.08		
10. ความพอเพียงของรายได้		
พอดี	27	22.3
เหลือเก็บ	37	30.6
ไม่พอ	57	47.1
เหตุผลที่รายได้ไม่เพียงพอไม่สามารถหารายได้ได้*		
สุขภาพไม่แข็งแรงและป่วยนอนโรงพยาบาล	32	26.5
พื้นที่ทำกินน้อย	9	7.4
ไม่มีแรงงานในการทำเกษตรกรรม	8	6.6
ฝนทิ้งช่วงแห้งแล้งส่งผลให้ผลผลิตตกต่ำ	7	5.8
สร้างบ้านและซื้อรถไถนา	5	4.1
ไม่มีเงินทุนในการทำเกษตรกรรม	4	3.3
ไม่มีพื้นที่ทำกิน	3	2.5
ส่งลูกเรียนหนังสือ	2	1.7

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การถือครองที่ดินทำกินของราษฎรที่ศึกษาเกือบทั้งหมดมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง โดยมีพื้นที่ทำกินเฉลี่ย 18.88 ไร่ต่อครัวเรือน สำหรับรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้น ทั้งหมดใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการปลูกข้าว ส่วนรูปแบบหรือชนิดพืชรองลงมาที่ใช้ประโยชน์ในพื้นที่เดียวกัน คือ การปลูกกล้วย ไม้สัก ถั่วลิสง และผัก นอกจากนั้นยังมีการใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ เช่น บ่อปลาหรือบ่อน้ำ ที่ว่าง สำหรับการได้รับทุนส่งเสริมจากโครงการป่าผลิต พบว่าราษฎรที่ศึกษาร้อยละ 62.8 ไม่ได้รับทุนส่งเสริมจากโครงการป่าผลิต ส่วนผู้ที่ได้รับทุนส่งเสริมจากโครงการป่าผลิต คิดเป็นร้อยละ 37.2 โดยกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนทุนส่งเสริมคือ เลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 23.1 รองลงมาปลูกกล้วย ปลูกถั่วเหลือง และปลูกถั่วลิสง รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของราษฎรจำแนกตามลักษณะการถือครอง จำนวนพื้นที่ทำกิน การใช้ประโยชน์ และการได้รับทุน

(n = 121)

รายละเอียดด้านที่ดิน	จำนวน	ร้อยละ
1. ลักษณะการถือครองพื้นที่ทำกิน		
เป็นของตนเอง	120	99.2
เช่า	1	0.8
2. จำนวนพื้นที่ทำกิน (ไร่)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10	35	28.9
10.1 – 20.0	38	31.4
20.1 – 30.0	30	24.8
30.1 ไร่ขึ้นไป	18	14.9
พื้นที่ทำกินสูงสุด 84.75 ไร่ ต่ำสุด 1.86 ไร่ เฉลี่ย 18.88 ไร่ต่อครัวเรือน S.D. 13.41		
3. การใช้ประโยชน์ของที่ดิน*		
ข้าว	121	100.0
กล้วย	26	21.5
ไม้สัก	13	10.7
ถั่วลิสง	11	9.1
บ่อปลา/บ่อน้ำ	5	4.1
พื้นที่ว่างเปล่า	3	2.5
ผัก	1	0.8

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 5 (ต่อ)

(n = 121)

รายละเอียดด้านที่ดิน	จำนวน	ร้อยละ
4. การได้รับทุนส่งเสริมจากโครงการป่าผลิต		
ไม่ได้รับ	76	62.8
ได้รับ	45	37.2
กิจกรรมที่ได้รับ*		
เลี้ยงสัตว์	28	23.1
ปลูกกล้วย	10	8.3
ปลูกถั่วเหลือง	8	6.6
ปลูกถั่วลิสง	7	5.8

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน พบว่า ราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในเรื่อง น้ำชลประทานไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตรและมีการแย่งชิงน้ำชลประทานในการทำนาปรัง คิดเป็นร้อยละ 72.5 คลองชลประทานเป็นคลองดินและเสื่อมโทรม น้ำไหลไม่สะดวก รองลงมาศัตรูพืชทำลายผลผลิตทางการเกษตร ปู หนู เนื่องจากว่าการทำการเกษตรชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้ยาสมุนไพร ฝนตกไม่ตรงตามฤดูกาลทำให้ทำการผลิตได้เพียงฤดูเดียว ดินเหนียว และเนินสูง น้ำชลประทานไปไม่ถึง จำนวน แรงงานไม่พอ เนื้อที่ทำกินน้อย ไม่มีพื้นที่ทำกิน ไม่มีเงินทุนในการบุกเบิกพื้นที่ทำนา รายละเอียดดังตารางที่ 6

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของราษฎรจำแนกตามปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน

(n = 121)

ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน*	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้ำชลประทานไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตรในการทำนาปรัง	97	80.1
ศัตรูพืชทำลายผลผลิตทางการเกษตร ปู หนู	14	11.6
ฝนตกไม่ตรงตามฤดูทำให้ทำการผลิตได้ฤดูเดียว	13	10.7
พื้นที่นาอยู่บนที่สูง ทำให้น้ำชลประทานไปไม่ถึง	13	10.7
แรงงานไม่พอ	7	5.8
เนื้อที่ทำกินน้อยและไม่มีพื้นที่ทำกิน	9	7.5
ไม่มีเงินทุนในการบุกเบิกพื้นที่ทำนา	2	1.7

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้

การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ทั้งในรูปเนื้อไม้ เพื่อสร้างที่อยู่อาศัย ไม้เชื้อเพลิง เพื่อการหุงต้ม และให้ความอบอุ่นของชาวบ้าน และการใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ เช่น การเก็บหาของป่าได้แก่ หน่อไม้ เห็ดป่า พืชผักป่า ผลไม้ป่า และแมลงกินได้ การเปลี่ยนแปลงของรายได้ และปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ ดังนี้

1. การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อเป็นไม้สร้างที่อยู่อาศัยและไม้ใช้สอยในครัวเรือน

การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อเป็นไม้สร้างที่อยู่อาศัยและไม้ใช้สอยในครัวเรือน ประกอบด้วย การใช้ไม้เพื่อก่อสร้างบ้าน ชนิดไม้เพื่อการก่อสร้าง วิธีการ รูปแบบการใช้ ปริมาณการใช้ในครัวเรือน ปริมาณที่จำหน่าย ปริมาณที่ใช้ร่วม และรายได้จากการจำหน่าย

โดยจากการศึกษาพบว่า ราษฎรที่ศึกษาร้อยละ 44.6 เคยใช้ไม้เพื่อก่อสร้างบ้าน ซึ่งได้แก่ ไม้ตะแบก *(Cananga odorata)* ไม้ประดู่ *(Pterocarpus macrocarpus Kurz)* ไม้แดง *(Xylia xylocarpa (Roxb.) Jaub. Var. kerrii)* ยางนา *(Dipterocapus alatus Roxb. ex G.Don)* และไม้จิก *(Barringtonia acutangula (L.) Gaertn)* คิดเป็นร้อยละ 30.7, 25.3, 20.7, 16.7 และ 6.7 ตามลำดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิธีการใช้ไม้เพื่อก่อสร้าง พบว่า ราษฎรที่ศึกษาทั้งหมดใช้ไม้ ใช้เลื่อยมือในการแปรรูปไม้มาใช้ประโยชน์ และรูปแบบการใช้ พบว่า ราษฎรที่ศึกษานำไม้ไปใช้เพื่อทำพื้นบ้านคิดเป็นร้อยละ 31.5 รองลงมาทำเสาบ้าน ประตูบ้าน และคานบ้าน คิดเป็นร้อยละ 25.3 21.9 20.5 และ 0.7 ตามลำดับ

ปริมาณการใช้ไม้ในครัวเรือน พบว่า ร้อยละ 27.7 ของราษฎรที่ศึกษาไม่นำไม้ไปใช้ในครัวเรือน สำหรับผู้ที่ใช้ไม้ในครัวเรือนมีปริมาณการใช้ไม้เฉลี่ย 4.45 ลูกบาศก์เมตรต่อครัวเรือน ปริมาณที่จำหน่าย พบว่า ส่วนใหญ่หรือร้อยละ72.2 ไม่นำไม้ไปขาย สำหรับผู้ที่นำไม้ไปจำหน่ายมีปริมาณการจำหน่ายเฉลี่ยประมาณ 0.52 ลูกบาศก์เมตรต่อครัวเรือน

สำหรับปริมาณการใช้ไม้รวมประมาณ 4.97 ลูกบาศก์เมตรต่อครัวเรือน ส่วนรายได้จากการจำหน่าย พบว่า ราษฎรที่ศึกษามีรายได้จากการจำหน่ายไม้ระหว่าง 4,001 – 8,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.2 โดยรายได้เฉลี่ยของการจำหน่ายไม้อยู่ที่ประมาณ 9,700.30 บาทต่อครัวเรือน รายละเอียด ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อเป็นไม้สร้างที่อยู่อาศัยและไม้ใช้สอยในครัวเรือน

(n=121)

การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การใช้ไม้เพื่อก่อสร้างบ้าน		
ใช้	54	44.6
ไม่ใช้	67	55.4
2. ชนิดไม้เพื่อการก่อสร้าง*		
ตะแบก	46	30.7
ประดู่	38	25.3
แดง	31	20.7
ยางนา	25	16.7
จิก	10	6.7
3. เครื่องมือที่ใช้		
เลื่อยมือ	54	100.0

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n=121)

การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. รูปแบบการใช้*		
ประตูบ้าน	31	25.3
เสาบ้าน	32	21.9
พื้นบ้าน	46	31.5
คานบ้าน	1	0.7
ไม่ตอบ	30	20.5
5. ปริมาณการใช้ในครัวเรือน (ลบ.ม.)		
ไม่ใช้	15	27.7
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 4	13	24.1
4.01 – 8	13	24.1
มากกว่า 8	13	24.1
ใช้ในครัวเรือนเฉลี่ย 4.45 ลบ.ม.ต่อครัวเรือน S.D 4.146		
6. ปริมาณที่จำหน่าย (ลบ.ม.)		
ไม่จำหน่าย	39	72.2
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1	8	14.8
มากกว่า 1	7	13.0
จำหน่ายเฉลี่ย 0.52ลบ.ม.ต่อครัวเรือน S.D 1.473		
7. ปริมาณที่ใช้รวม		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 4	27	50.0
4.01 – 8	13	24.1
มากกว่า 8	14	25.9
ปริมาณที่ใช้รวมเฉลี่ย 4.97 ลบ.ม.ต่อครัวเรือน S.D. 3.823		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 7 (ต่อ)

(n=121)

การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
8. รายได้จากการจำหน่าย (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 4,000	5	33.3
4,001 – 8,000	6	40.0
มากกว่า 8,000	4	26.7
จำหน่ายสูงสุด 52,668 บาท ต่ำสุด 1,893.60 บาท เฉลี่ย 9,700.30 บาทต่อครัวเรือน S.D. 3,099.249		

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2. ไม้เชื้อเพลิง

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้เพื่อเป็นไม้ฟืนและถ่านประกอบด้วย ชนิดไม้ที่ใช้ทำฟืนและถ่าน ปริมาณที่เก็บ ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือน รายละเอียดตารางที่ 6 ดังนี้

โดยจากการศึกษาพบว่า ราษฎรที่ศึกษาทุกรายมีการใช้ไม้ฟืนเพื่อเป็นเชื้อเพลิงในการหุงต้มและให้ความอบอุ่นโดยชนิดไม้ที่ใช้ทำฟืนได้แก่ ไม้รัง (*Shorea siamensis Miq*) ไม้จิก *(Barringtonia acutangula* (L.) Gaertn) ไม้เชือก *(*Terminalia catappa *L)* ไม้ตะคร้อ *(Schleichera oleosa* (Lour.) oken) ไม้ตะแบก (*Cananga odorata*) และไม้แสกนา (*Combretum quadrangulare Kurz)* คิดเป็นร้อยละ 99.2 97.5 94.2 และ 93.4 ตามลำดับ

ปริมาณที่เก็บ พบว่า ราษฎรที่ศึกษามีการเก็บไม้ฟืนระหว่าง 2-4 ลูกบาศก์เมตรต่อครัวเรือนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 33.1 รองลงมาระหว่าง 6-8 ลูกบาศก์เมตรต่อครัวเรือนต่อปี มากกว่า 8 ลูกบาศก์เมตรต่อครัวเรือนต่อปี ระหว่าง 4 – 6 ลูกบาศก์เมตรต่อครัวเรือนต่อปี และ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ลูกบาศก์เมตรต่อครัวเรือนต่อปี คิดเป็นร้อยละ 21.4 18.2 17.4 และ 9.9 โดยมีปริมาณที่เก็บสูงสุด 10 ลูกบาศก์เมตรต่อครัวเรือนต่อปี ต่ำสุด 2 ลูกบาศก์เมตรต่อครัวเรือนต่อปี เฉลี่ย 6 ลูกบาศก์เมตรต่อครัวเรือนต่อปี วิธีการเก็บพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่เก็บมาซ้อนไว้ในพื้นบ้านในเมื่อใช้หมดแล้วก็ไปเก็บหาใหม่ ซึ่งเก็บอยู่ในบริเวณหัวไร่ปลายนา และในเขตป่าผลิต ระยะทาง 1 - 2 กิโลแมตร โดยใช้แรงหาบและใช้ล้อเข็น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปริมาณการใช้ในครัวเรือนพบว่า ราษฎรที่ศึกษามีปริมาณการใช้ไม้ฟืนในครัวเรือนระหว่าง 2 - 4 ลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 33.1 รองลงมาระหว่าง 6 – 8 ลูกบาศก์เมตร มากกว่า 8 ลูกบาศก์เมตร ระหว่าง 4 – 6 ลูกบาศก์เมตร และ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 21.4. 18.2. 17.4 และ 9.9 โดยมีปริมาณการใช้ในครัวเรือนสูงสุด 10 ลูกบาศก์เมตร ต่ำสุด 2 ลูกบาศก์เมตร เฉลี่ย 6 ลูกบาศก์เมตร รายละเอียดดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อเป็นไม้ฟืนและถ่าน

(n=121)

ไม้เชื้อเพลิง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การใช้ไม้เชื้อเพลิง		
ใช้	121	100.0
2. ชนิดไม้เชื้อเพลิง*		
รัง	120	99.2
จิก	118	97.5
เชือก	114	94.2
ตะค้อ	114	94.2
ตะแบก	114	94.2
สะแกนา	113	93.4
3. ปริมาณที่เก็บ (ลบ.ม.)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2	12	9.9
2 – 4	40	33.1
4 – 6	21	17.4
6 – 8	26	21.4
มากกว่า 8	22	18.2

ปริมาณที่เก็บสูงสุด 10 ลบ.ม. ต่ำสุด 2 ลบ.ม. เฉลี่ย 6 ลบ.ม./ครัวเรือน/ปี S.D 4 ลบ.ม.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 8 (ต่อ)

(n=121)

ไม้เชื้อเพลิง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. ปริมาณการใช้ในครัวเรือน (ลบ.ม.)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2	12	9.9
2 – 4	40	33.1
4 – 6	21	17.4
6 – 8	26	21.4
มากกว่า 8	22	18.2
ปริมาณที่เก็บสูงสุด 10 ลบ.ม. ต่ำสุด 2 ลบ.ม. เฉลี่ย 6 ลบ.ม/ครัวเรือน/ปี. S.D 4 ลบ.ม		

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

3. การเก็บหน่อไม้

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บหน่อไม้ ประกอบด้วย การเก็บหน่อไม้ ชนิดหน่อไม้ ปริมาณที่เก็บ ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือน ปริมาณที่จำหน่าย และรายได้จากการจำหน่าย

จากการศึกษาพบว่า ราษฎรที่ศึกษาทั้งหมดมีการเก็บหน่อไม้เพื่อบริโภค และจำหน่ายที่เป็นรายได้ให้แก่ครัวเรือน โดยชนิดหน่อไม้ที่เก็บคือ ไผ่หนาม *(Bambusa Bambos (L.X Voss)* คิดเป็นร้อยละ 100.0 และไผ่ไร่ (*Gigantochloa albociliata Munro*) คิดเป็นร้อยละ 96.7

ปริมาณที่เก็บ พบว่า ราษฎรที่ศึกษามีการเก็บหน่อไม้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 กิโลกรัมต่อปีคิดเป็นร้อยละ 27.2 รองลงมาระหว่าง 31 – 40 กิโลกรัมต่อปี ระหว่าง 41 – 50 กิโลกรัมต่อปี และมากกว่า 50 กิโลกรัมต่อปี เท่ากันทั้ง 2 จำนวน คิดเป็นร้อยละ 24.8 และ 24.0 ตามลำดับ โดยมีปริมาณที่เก็บสูงสุด 120 กิโลกรัมต่อปี ต่ำสุด 3 กิโลกรัมต่อปี เฉลี่ย 40.72 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี

ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือนในรอบปี พบว่า ราษฎรที่ศึกษาเก็บหาหน่อไม้มาใช้ในครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 33.8 รองลงมาระหว่าง 31 – 40 กิโลกรัม ระหว่าง 41 – 50 กิโลกรัม และมากกว่า 50 กิโลกรัม เท่ากันทั้ง 2 จำนวน คิดเป็นร้อยละ 24.8 และ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

20.7 ตามลำดับ โดยมีปริมาณที่ใช้ในครัวเรือนสูงสุด 120 กิโลกรัม ต่ำสุด 3 กิโลกรัม เฉลี่ย 38.77 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี

ปริมาณที่จำหน่าย พบว่า ราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 90.1 ไม่มีการจำหน่ายหน่อไม้ สำหรับปริมาณการจำหน่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนประมาณ 1.95 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี และรายได้จากการจำหน่าย พบว่า ราษฎรที่ศึกษามีรายได้จากการจำหน่าย เฉลี่ย 478.33 บาทต่อครัวเรือนต่อปี รายละเอียดดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บหน่อไม้

(n=121)

การเก็บหน่อไม้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การเก็บหน่อไม้		
ใช้	121	100.0
2. ชนิดหน่อไม้*		
ไผ่หนาม	121	100.0
ไผ่ไร่	117	96.7
3. ปริมาณที่เก็บ (กก.ต่อปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30	33	27.2
31 - 40	30	24.8
41 - 50	29	24.0
มากกว่า 50	29	24.0
ปริมาณที่เก็บสูงสุด 120 กก. ต่ำสุด 3 กก. เฉลี่ย 40.72 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี S.D 22.143		
4. ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือน (กก.ต่อปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30	41	33.8
31 - 40	30	24.8
41 - 50	25	20.7
มากกว่า 50	25	20.7
ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือนสูงสุด 120 กก. ต่ำสุด 3 กก. เฉลี่ย 38.77 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี S.D 22.100		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n=121)

การเก็บหน่อไม้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. ปริมาณที่จำหน่าย (กก.ต่อปี)		
ไม่มีการจำหน่าย	109	90.1
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15	5	4.1
มากกว่า 15	7	5.8
ปริมาณที่จำหน่ายสูงสุด 37 กก. ต่ำสุด 0 กก. เฉลี่ย 1.95 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี S.D 6.377		
6. รายได้จากการจำหน่าย (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 200	2	16.7
201 – 300	3	25.0
301 - 400	4	33.3
มากกว่า 400	3	25.0
รายได้จากการจำหน่ายสูงสุด 1,500 บาท ต่ำสุด 200 บาท เฉลี่ย 478.33 บาทต่อครัวเรือนต่อปี S.D 365.857		

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4. การเก็บเห็ดป่า

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บเห็ดป่า ประกอบด้วยสัดส่วนการเก็บเห็ดป่าของประชากรชนิดเห็ด ปริมาณที่เก็บ ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือน ปริมาณที่จำหน่าย และรายได้จากการจำหน่าย

จากการศึกษาพบว่า ราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีการเก็บเห็ดป่าเพื่อบริโภคและจำหน่าย โดยเห็ดที่เก็บได้ส่วนใหญ่คือ เห็ดโคน และเห็ดเผาะ เท่ากันทั้ง 2 จำนวน คิดเป็นร้อยละ 96.7 รองลงมาเห็ดละโงก เห็ดขาว และเห็ดหูหนู คิดเป็นร้อยละ 93.3 55.0 และ 26.7 ตามลำดับ

ปริมาณที่เก็บ พบว่า ราษฎรที่ศึกษามีการเก็บเห็ดระหว่าง 11-20 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 39.2 รองลงมาระหว่าง 21 - 30 กิโลกรัม น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 กิโลกรัม และมากกว่า 30 กิโลกรัม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คิดเป็นร้อยละ 27.5 21.7 และ 11.6 ตามลำดับ โดยมีปริมาณที่เก็บสูงสุด 45 กิโลกรัม ต่ำสุด 4 กิโลกรัม เฉลี่ย 18.68 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี

ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือน พบว่า ราษฎรที่ศึกษานำเห็ดไปใช้ในครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 30.8 รองลงมาระหว่าง 11 - 20 กิโลกรัม ระหว่าง 21 - 30 กิโลกรัม และมากกว่า 30 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 26.7 25.8 และ 16.7 ตามลำดับ โดยปริมาณที่ใช้ในครัวเรือนสูงสุด 40 กิโลกรัม ต่ำสุด 3 กิโลกรัม เฉลี่ย 14.76 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี

ปริมาณที่จำหน่าย พบว่า ราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 72.5 ไม่มีการจำหน่ายเห็ด ส่วนผู้ที่จำหน่าย รองลงมามีการจำหน่ายในปริมาณที่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15 กิโลกรัม และมากกว่า 15 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 16.7 และ 10.8 ตามลำดับ โดยมีปริมาณที่จำหน่ายสูงสุด 27 กิโลกรัม เฉลี่ย 3.93 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี

รายได้จากการจำหน่าย พบว่า ราษฎรที่ศึกษามีรายได้จากการจำหน่ายเห็ดระหว่าง 501–1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมามากกว่า 1,500 บาท ระหว่าง 1,001–1,500 บาท และน้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.3 27.3 และ 9.1 ตามลำดับ โดยมีรายได้จากการจำหน่ายสูงสุด 2,520 บาท ต่ำสุด 240 บาท เฉลี่ย 1,183.94 บาทต่อครัวเรือนต่อปี รายละเอียดดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บเห็ดป่า

(n=121)

การเก็บเห็ดป่า	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การเก็บเห็ดป่า		
ใช้	120	99.2
ไม่ใช้	1	0.8
2. ชนิดเห็ด*		
เห็ดโคน	116	96.7
เห็ดเผาะ	116	96.7
เห็ดละโงก	112	93.3
เห็ดขาว	66	55.0
เห็ดหูหนู	32	26.7

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 10 (ต่อ)

(n=121)

การเก็บเห็ดป่า	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. ปริมาณที่เก็บ (กก.)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	26	21.7
11 - 20	47	39.2
21 - 30	33	27.5
มากกว่า 30	14	11.6
ปริมาณที่เก็บสูงสุด 45 กก. ต่ำสุด 4 กก. เฉลี่ย 18.68 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี S.D 8.816		
4. ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือน (กก.)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	37	30.8
11 - 20	32	26.7
21 - 30	31	25.8
มากกว่า 30	20	16.7
ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือนสูงสุด 40 กก. ต่ำสุด 3 กก. เฉลี่ย 14.76 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี S.D 6.982		
5. ปริมาณที่จำหน่าย (กก.)		
ไม่มีการจำหน่าย	87	72.5
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15	20	16.7
มากกว่า 15	13	10.8
ปริมาณที่จำหน่ายสูงสุด 27 กก. ต่ำสุด 0 กก. เฉลี่ย 3.93 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี S.D 7.187		
6. รายได้จากการจำหน่าย (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 500	3	9.1
501 – 1,000	11	33.3
1,001 – 1,500	9	27.3
มากกว่า 1,500	10	30.3
รายได้จากการจำหน่ายสูงสุด 2,520 บาท ต่ำสุด 240 บาท เฉลี่ย 1,183.94 บาทต่อครัวเรือนต่อปี S.D 544.139		

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. การเก็บพืชผักป่า

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บพืชผักป่า ประกอบด้วย การเก็บพืชผักป่า ชนิดพืชผัก ปริมาณที่เก็บ ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือน ปริมาณที่จำหน่าย และรายได้จากการจำหน่าย

จากการศึกษาพบว่า ราษฎรทั้งหมดมีการเก็บหาพืชผักป่า ชนิดผักที่มีการเก็บหา ได้แก่ ผักหวาน ผักกระโดน ผักหนาม ผักติ้วส้ม และผักสิ คิดเป็นร้อยละ 100 53.7 48.8 43.8 และ 17.4 ตามลำดับ

การเก็บพืชผักป่า พบว่า ราษฎรที่ศึกษาทุกรายมีการเก็บพืชผักป่า ชนิดพืชผัก พบว่า ราษฎรที่ศึกษาทุกรายมีการเก็บผักหวาน รองลงมาผักกระโดน ผักหนาม ผักติ้วส้ม และผักสิ คิดเป็นร้อยละ53.7 48.8 43.8 และ 17.4 ตามลำดับ

ปริมาณที่เก็บ พบว่า ราษฎรที่ศึกษามีการเก็บพืชผักป่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 6 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 33.9 รองลงมามากกว่า 12 กิโลกรัม ระหว่าง 7 - 9 กิโลกรัม และระหว่าง 10 – 12 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 27.3 24.8 และ 14.0 ตามลำดับ โดยมีปริมาณที่เก็บสูงสุด 100 กิโลกรัม ต่ำสุด 3 กิโลกรัม เฉลี่ย 11.15 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี

ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือน พบว่า ราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่นำพืชผักป่าไปใช้ในครัวเรือน ระหว่าง 4 - 6 กิโลกรัมต่อปี คิดเป็นร้อยละ 38.0 รองลงมามากกว่า 9 กิโลกรัมต่อปี ระหว่าง 7 - 9 กิโลกรัมต่อปี และน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 กิโลกรัมต่อปี คิดเป็นร้อยละ 31.4 17.4 และ 13.2 ตามลำดับ โดยปริมาณที่ใช้ในครัวเรือนสูงสุด 100 กิโลกรัม เฉลี่ย 9.62 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี

ปริมาณที่จำหน่าย พบว่า ราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 74.4 ไม่มีการจำหน่ายพืชผักป่า สำหรับผู้จำหน่ายพืชผักป่า จำหน่ายพืชผักป่าเฉลี่ย 1.52 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี

รายได้จากการจำหน่ายพืชผักป่า พบว่า ราษฎรที่ศึกษามีรายได้จากการจำหน่ายพืชผักป่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 300 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.7 รองลงมามากกว่า 500 บาท และระหว่าง 301–500 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.3 และ 29.0 ตามลำดับ โดยมีรายได้จากการจำหน่ายสูงสุด 960 บาท ต่ำสุด 120 บาท เฉลี่ย 434.19 บาทต่อปี รายละเอียดตารางที่ 11

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 11 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บพืชผักป่า

(n=121)

การเก็บพืชผักป่า	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การเก็บพืชผักป่า		
เก็บหา	121	100.0
2. ชนิดพืชผัก*		
ผักหวาน	121	100.0
ผักกระโดน	65	53.7
ผักหนาม	59	48.8
ผักติ้วส้ม	53	43.8
ผักสิ	21	17.4
3. ปริมาณที่เก็บ (กก.)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 6	41	33.9
7 - 9	30	24.8
10 – 12	17	14.0
มากกว่า 12	33	27.3
ปริมาณที่เก็บสูงสุด 100 กก. ต่ำสุด 3 กก. เฉลี่ย 11.15 กก.ต่อครัวเรือนต่อปี S.D 10.994		
4. ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือน (กก.)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3	16	13.2
4 – 6	46	38.0
7 - 9	21	17.4
มากกว่า 9	38	31.4
ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือนสูงสุด 100 กก. ต่ำสุด 0 กก. เฉลี่ย 9.62 กก.ต่อครัวเรือนต่อปี S.D 11.170		
5. ปริมาณที่จำหน่าย (กก.)		
ไม่มีการจำหน่าย	90	74.4
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	14	11.6
มากกว่า 5	17	14.0
ปริมาณที่จำหน่ายสูงสุด 12 กก. ต่ำสุด 0 กก. เฉลี่ย 1.52 กก.ต่อครัวเรือนต่อปี S.D 2.941		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 11 (ต่อ)

(n=121)

การเก็บพืชผักป่า	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. รายได้จากการจำหน่าย (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 300	12	38.7
301 – 500	9	29.0
มากกว่า 500	10	32.3
รายได้จากการจำหน่ายสูงสุด 960 บาท ต่ำสุด 120 บาท เฉลี่ย 434.19 บาทต่อครัวเรือนต่อปี S.D 230.142		

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

6. การเก็บผลไม้ป่า

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บผลไม้ป่า ประกอบด้วย การเก็บผลไม้ป่า ชนิดผลไม้ ปริมาณที่เก็บ และปริมาณที่ใช้ในครัวเรือน ดังนี้

โดยจากการศึกษาพบว่า ราษฎรส่วนใหญ่มีการเก็บผลไม้ป่าโดยชนิดผลไม้ป่าที่เก็บได้ ได้แก่ มะกอก มะไฟ มะม่วงป่า และมะขามป้อม คิดเป็นร้อยละ 85.5 72.7 64.5 และ 49.1 ตามลำดับ

ปริมาณที่เก็บ พบว่า ราษฎรที่ศึกษามีการเก็บผลไม้ป่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 33.6 รองลงมาระหว่าง 4 – 6 กิโลกรัม ระหว่าง 7 - 9 กิโลกรัม และมากกว่า 9 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ29.1, 20.0 และ 17.3 ตามลำดับ โดยมีปริมาณที่เก็บสูงสุด 22 กิโลกรัม ต่ำสุด 1 กิโลกรัม เฉลี่ย 6.26 กิโลกรัม

ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือน พบว่า ราษฎรที่ศึกษานำผลไม้ป่าไปใช้ในครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 33.6 รองลงมาระหว่าง 4–6 กิโลกรัม ระหว่าง 7 - 9 กิโลกรัม และมากกว่า 9 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 29.1, 20.0 และ 17.3 ตามลำดับ โดยปริมาณที่ใช้ในครัวเรือนสูงสุด 22 กิโลกรัม ต่ำสุด 1 กิโลกรัม เฉลี่ย 6.26 กิโลกรัม รายละเอียดดังตารางที่ 12

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 12 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บผลไม้ป่า

(n=121)

การเก็บผลไม้ป่า	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การเก็บผลไม้ป่า		
เก็บหา	110	90.9
ไม่เก็บหา	11	9.1
2. ชนิดผลไม้*		
มะกอก	94	85.5
มะไฟ	80	72.7
มะม่วงป่า	71	64.5
มะขามป้อม	54	49.1
3. ปริมาณที่เก็บ (กก.)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3	37	33.6
4 – 6	32	29.1
7 – 9	22	20.0
มากกว่า 9	19	17.3
ปริมาณที่เก็บสูงสุด 22 กก. ต่ำสุด 1 กก. เฉลี่ย 6.26 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี S.D 4.948		
4. ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือน (กก.)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3	37	33.6
4 – 6	32	29.1
7 - 9	22	20.0
มากกว่า 9	19	17.3
ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือนสูงสุด 22 กก. ต่ำสุด 1 กก. เฉลี่ย 6.26 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี S.D 4.948		

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

7. การเก็บแมลงกินได้และสัตว์ขนาดเล็ก

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บแมลงกินได้และสัตว์ขนาดเล็ก ประกอบด้วย การเก็บหา ชนิด ปริมาณที่เก็บ ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือน ปริมาณที่จำหน่าย และรายได้จากการจำหน่าย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โดยจากการศึกษาพบว่า ราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีการเก็บแมลงกินได้ โดยแมลงกินได้คือ หอย ไข่มดแดง ผึ้งหลวง จิ้งหรีด แมลงนูน และมิ้ม ตามลำดับ ปริมาณการเก็บแมลงกินได้ โดยมีปริมาณที่เก็บสูงสุด 161 กิโลกรัม ต่ำสุด 4 กิโลกรัม เฉลี่ย 26.76 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือนเฉลี่ยประมาณ 9.22 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี และปริมาณที่จำหน่าย เฉลี่ย 17.54 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี

รายได้จากการจำหน่าย พบว่า ราษฎรที่ศึกษามีรายได้จากการจำหน่ายแมลงกินได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,500 บาท และมากกว่า 2,500 บาท เท่ากันทั้ง 2 จำนวน คิดเป็นร้อยละ 33.9 รองลงมา ระหว่าง 1,501 – 2,000 บาท และระหว่าง 2,001 – 2,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.7 และ 14.5ตามลำดับ โดยมีรายได้จากการจำหน่ายสูงสุด 9,700 บาท ต่ำสุด 120 บาท เฉลี่ย 2,449.90 บาท รายละเอียดดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บแมลงกินได้

(n=121)

การเก็บแมลงกินได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. การเก็บแมลงกินได้		
เก็บหา	119	98.3
ไม่เก็บหา	2	1.7
2. ชนิดแมลง*		
หอย	109	91.6
ไข่มดแดง	95	79.8
ผึ้งหลวง	72	60.5
จิ้งหรีด	69	58.0
แมลงนูน	54	45.4
มิ้ม	11	9.2
3. ปริมาณที่เก็บ (กก.)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	44	37.0
11 – 20	22	18.5
21 – 30	17	14.2
มากกว่า 30	36	30.3

ปริมาณที่เก็บสูงสุด 161 กก. ต่ำสุด 4 กก. เฉลี่ย 26.76 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี S.D 26.457

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 13 (ต่อ)

(n=121)

การเก็บแมลงกินได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือน (กก./ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 4	28	23.5
5 – 8	36	30.3
9 – 12	30	25.2
มากกว่า 12	25	21.0
ปริมาณที่ใช้ในครัวเรือนสูงสุด 68 กก. ต่ำสุด 0 กก. เฉลี่ย 9.22 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี S.D 8.198		
5. ปริมาณที่จำน่าย (กก./ปี)		
ไม่มีการจำหน่าย	57	47.9
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 25	30	25.2
มากกว่า 25	32	26.9
ปริมาณที่จำหน่ายสูงสุด 157 กก. ต่ำสุด 0 กก. เฉลี่ย 17.54 กก.กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อปี S.D 25.849		
6. รายได้จากการจำหน่าย (บาท/ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,500	21	33.9
1,501 – 2,000	11	17.7
2,001 – 2,500	9	14.5
มากกว่า 2,500	21	33.9
รายได้จากการจำหน่ายสูงสุด 9,700 บาท ต่ำสุด 120 บาท เฉลี่ย 2,449.90 บาทต่อครัวเรือนต่อปี S.D 1,930.456		

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

การเปลี่ยนแปลงรายได้ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 63.6 โดยให้เหตุผลว่า ได้รับทุนส่งเสริมจากโครงการเพื่อเลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 14.9 รองลงมา ได้เข้าร่วมกิจกรรมโครงการทำให้จำนวนของป่าเพิ่มขึ้น ได้รับการจ้างงานจากโครงการในการทำไม้ และขายผลผลิต เช่น มะม่วง และสัตว์เลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 10.7 9.9 และ 8.3 ตามลำดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายฎรไม่มีการเปลี่ยนแปลงของรายได้คิดเป็นร้อยละ 24.8 โดยให้เหตุผลว่า พื้นที่ทำการเกษตรไม่เพียงพอ ไม่มีอาชีพอื่นทำ ไม่มีแรงงาน และการผลิตเหมือนเดิม คิดเป็นร้อยละ 9.9 8.3 และ 6.6 ตามลำดับ

สำหรับราษฎรที่มีรายได้ลดลงคิดเป็นร้อยละ 11.6 โดยให้เหตุผลว่า ผลผลิตข้าวตกต่ำเนื่องจากฝนทิ้งช่วง ไม่มีแรงงานในการทำนา และเนื้อที่ทำกินน้อย คิดเป็นร้อยละ 8.3 2.5 และ 0.8 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 การเปลี่ยนแปลงรายได้ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ

(n=121)

การเปลี่ยนแปลงรายได้ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพิ่มขึ้น*	77	63.6
ได้รับทุนส่งเสริมจากโครงการเพื่อเลี้ยงสัตว์	18	14.9
ได้เข้าร่วมกิจกรรมโครงการทำให้จำนวนของป่าเพิ่มขึ้น	13	10.7
ได้รับการจ้างงานจากโครงการในการทำไม้	12	9.9
ขายผลผลิต เช่น มะม่วง สัตว์เลี้ยง	12	9.9
ผลการผลิตข้าวเพิ่มขึ้นและราคาข้าวแพงขึ้น	9	7.4
ได้เข้าร่วมกิจกรรมโครงการและได้รับการจ้างงาน	7	5.8
สมาชิกในบ้านช่วยเก็บของป่ามาขาย	6	5.0
ค้าขายหลังจากทำการผลิต	5	4.1
ได้รับทุนส่งเสริมจากโครงการปลูกพืช	5	4.1
ขายปลาและเก็บหาของป่า	3	2.5
มีการจัดสรรเขตคุ้มครองมีการอนุรักษ์ป่าไม้	2	1.7
ลูกฝากเงินมาจากต่างประเทศ	1	0.8
ไม่เปลี่ยนแปลง	30	24.8
ไม่มีอาชีพอื่นทำ	10	8.3
พื้นที่ทำการเกษตรไม่เพียงพอ	12	9.9
ไม่มีแรงงาน	8	6.6
การผลิตเหมือนเดิม	7	5.8

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 14 (ต่อ)

(n=121)

การเปลี่ยนแปลงรายได้ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลดลง	14	11.6
ผลผลิตข้าวตกต่ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง	10	8.3
ไม่มีแรงงานในการทำนา	3	2.5
เนื้อที่ทำกินน้อย	1	0.8
การเก็บหาของป่าทำได้ยากไกลบ้าน	1	0.8
ไม่มีเวลาไปรับจ้างหรือเก็บหาของป่าเนื่องจากสมาชิกในครัวเรือนป่วย	1	0.8

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ พบว่า ราษฎรที่ศึกษาประสบปัญหาในเรื่อง ปริมาณของป่าลดลงและหายาก เช่น ผึ้ง หวาย คิดเป็นร้อยละ 65.3 รองลงมาประสบปัญหาในเรื่อง ไม้สำหรับสร้างบ้านราคาแพงและไกลจากบ้าน ไม้ที่ตัดไปแล้วไม่ได้นำมาใช้ให้คุ้มค่า และการตัดไม้จากภาคเอกชนไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ คิดเป็นร้อยละ 25.6 23.1 และ 21.5 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 15

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 15 ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้

(n=121)

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้*	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปริมาณของป่าลดลง และหายากบางชนิดเช่น ผึ้ง หวาย	79	65.3
ไม้สำหรับสร้างบ้านราคาแพงและไกลจากบ้าน	31	25.6
ไม้ที่ตัดไปแล้วไม่ได้นำมาใช้ให้คุ้มค่า	28	23.1
การตัดไม้จากภาคเอกชนไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้	26	21.5
ยังมีคนภายนอกไปลักลอบตัดไม้เพื่อขายให้เอกชน	20	16.5
ไม้ที่ตัดแล้วไม่ได้นำมาใช้หมดทุกชิ้นส่วน	17	14.1
ยังมีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร และปลูกยางพารา	15	12.4
มีการตัดไม้ที่เป็นการรบกวนและทำลายแหล่งอาหารของผึ้ง	13	10.7
การตัดไม้มากเกินกำลังการผลิต	9	7.4
มีการตัดไม้ประดู่และไม้แดงมากเกินไป	7	5.8
ป่าไม้ถูกทำลายทำให้สัตว์ป่าหายาก	6	5.0
การแบ่งผลประโยชน์การขายไม้ไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด	4	3.3
ไม่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับป่าผลิต	2	1.7
การเก็บหาของป่ายากและไกลจากบ้าน	2	1.7

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต ประกอบด้วย กิจกรรมที่ดำเนินการในการจัดการป่าผลิต ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และการติดตามและประเมินผล โดยแต่ละกิจกรรม รายละเอียดดังนี้

กิจกรรมที่ดำเนินการในการจัดการป่าผลิต พบว่า ราษฎรที่ศึกษาได้ดำเนินกิจกรรมการสำรวจหมายต้นไม้ที่จะตัด และการตัดต้นไม้ คิดเป็นร้อยละ 99.2 รองลงมา การสร้างสนามไม้ การวัดปริมาตรไม้ และขึ้นบัญชีไม้ การลาดตระเวนป้องกันไฟป่า การลาดตระเวนป้องกันการลักลอบตัดไม้ และการลาดตระเวนป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่า คิดเป็นร้อยละ 98.3 95.9 85.1 79.3 และ 72.7 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 16

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 16 กิจกรรมที่ดำเนินการในการจัดการป่าผลิต

(n=121)

กิจกรรมที่ดำเนินการในการจัดการป่าผลิต*	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การสำรวจหมายต้นไม้ที่จะตัด	120	99.2
การตัดต้นไม้	120	99.2
การสร้างสนามไม้	119	98.3
การวัดปริมาตรไม้ และขึ้นบัญชีไม้	116	95.9
การลาดตระเวนป้องกันไฟป่า	103	85.1
การลาดตระเวนป้องกันการลักลอบตัดไม้	96	79.3
การลาดตระเวนป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่า	88	72.7

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต ซึ่งประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน

การมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า ราษฎรที่ศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 63.83 เมื่อ พิจารณารายละเอียด พบว่า ประเด็นการมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด กองประชุมสรุปกองทุนพัฒนาหมู่บ้านและแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกับกรรมการ การประชุมประจำเดือนและเสนอแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกับกรรมการ การประชุมวางแผนดำเนินกิจกรรมประจำปี การประชุมปรึกษาร่วมกับเจ้าหน้าที่โครงการป่าผลิตระดับเมือง การประชุมวางแผนสำรวจก่อนการขุดค้นต้นไม้ และการประชุมเตรียมการตัดไม้ ตามลำดับ รายละเอียดตารางที่ 17

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 17 ร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมจัดการป่าผลิตด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

การมีส่วนร่วมในการวางแผน	การเข้าร่วมกิจกรรมจัดการป่าผลิต							ระดับการมีส่วนร่วม
	จำนวนครั้งทั้งหมดได้ปฏิบัติ (ครั้ง/ร้อยละ)			จำนวนครั้งที่เข้าร่วม (ครั้ง/ร้อยละ)			เฉลี่ยร้อยละ	
1. การประชุมวางแผนดำเนิน กิจกรรมประจำปี	1 (24.8)	2 (75.2)	0	1 (87.6)	2 (2.5)	0 (9.9)	57.85	ปานกลาง
2. การประชุมวางแผนสำรวจก่อนการขุดค้นต้นไม้	1 (100.0)	0	0	1 (54.5)	0 (45.5)	0	54.55	ปานกลาง
3. การประชุมเตรียมการตัดไม้	1 (100.0)	0	0	1 (50.4)	0 (49.6)	0	50.41	ปานกลาง
4. การประชุมประจำเดือนและเสนอแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกับกรรมการ	9 (100.0)	0	0	1-3 (14.9)	4-6 (33.0)	7-9 (52.1)	68.60	มาก
5. กองประชุมสรุปกองทุนพัฒนาหมู่บ้านและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกับกรรมการ	4 (100.0)	0	0	1-2 (30.6)	3-4 (68.6)	0 (0.8)	70.66	มาก
6. การประชุมปรึกษาร่วมกับเจ้าหน้าที่โครงการป่าผลิตระดับเมือง	4 (82.6)	6 (17.4)	0	1-2 (43.8)	3-4 (51.2)	0 (5.0)	56.96	ปานกลาง
เฉลี่ย	20 (7.4)	21 (75.2)	22 (17.4)	<10 (28.9)	10-15 (33.9)	>15 (37.2)	63.83	ปานกลาง

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม พบว่า ราษฎรที่ศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 59.41 เมื่อ พิจารณารายละเอียด พบว่า ประเด็นการมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ดำเนินการตัดไม้ สำรวจไม้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้เพื่อคัดเลือกต้นตัด อบรมเกี่ยวกับการใช้กองทุนพัฒนาบ้าน อบรมเกี่ยวกับการจัดการป่าผลิต การวัดปริมาตรและขึ้นบัญชีไม้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ระดับเมือง การตรวจตราการบุกรุกพื้นที่ป่า การดับไฟป่า และการลาดตระเวนป้องกันลักลอบตัดไม้ ตามลำดับ รายละเอียดตารางที่ 18

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 18 ร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมจัดการป่าผลิตด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	การเข้าร่วมกิจกรรมจัดการป่าผลิต							ระดับการมีส่วนร่วม
	จำนวนครั้งทั้งหมดได้ปฏิบัติ (ครั้ง/ร้อยละ)			จำนวนครั้งที่เข้าร่วม (ครั้ง/ร้อยละ)			เฉลี่ยร้อยละ	
1. อบรมเกี่ยวกับการจัดการป่าผลิต	4 (100.0)	0	0	1-2 (40.5)	3-4 (54.5)	0 (5.0)	64.26	ปานกลาง
2. อบรมเกี่ยวกับการใช้กองทุนพัฒนาบ้าน	4 (100.0)	0	0	1-2 (34.7)	3-4 (62.8)	0 (2.5)	70.04	มาก
3. สำรวจไม้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้เพื่อคัดเลือกต้นตัด	1 (97.5)	2 (0.8)	4 (1.7)	1 (69.4)	2-3 (4.2)	0 (26.4)	76.24	มาก
4. ดำเนินการตัดไม้	1 (97.5)	2 (1.7)	4 (0.8)	1 (76.0)	2-4 (3.3)	0 (20.7)	80.99	มาก
5. การวัดปริมาตรและขึ้นบัญชีไม้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ระดับเมือง	1 (2.5)	2 (96.7)	6 (0.8)	1 (40.5)	2-3 (34.7)	0 (24.8)	55.65	ปานกลาง
6. การลาดตระเวนป้องกันลักลอบตัดไม้	5 (0.8)	6 (99.2)	0	1-3 (57.8)	4-6 (36.4)	0 (5.8)	22.92	น้อย
7. การตรวจตราการบุกรุกพื้นที่ป่า	2 (0.8)	3 (0.8)	7 (99.4)	1-2 (57.8)	3-4 (33.9)	0 (8.3)	50.90	ปานกลาง
8. การดับไฟป่า	2 (100.0)	0	0	1 (47.2)	2 (26.4)	0 (26.4)	50.00	ปานกลาง
เฉลี่ย	<25 (96.7)	25-27 (2.5)	28-30 (0.8)	<20 (89.3)	20-22 (7.4)	23-25 (3.3)	59.41	ปานกลาง

3. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลพบว่า ราษฎรที่ศึกษามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 44.93 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ประเด็นการมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ติดตามการตัดไม้ ติดตามการขนส่งไม้ซุงสนาม 1 หา สนาม 2 และการตรวจตราไฟป่า ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 19

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 19 ร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมจัดการป่าผลิตด้านการติดตามประเมินผล

การติดตามประเมินผล	การเข้าร่วมกิจกรรมจัดการป่าผลิต							ระดับการมีส่วนร่วม
	จำนวนครั้งทั้งหมดได้ปฏิบัติ (ครั้ง/ร้อยละ)			จำนวนครั้งที่เข้าร่วม (ครั้ง/ร้อยละ)			เฉลี่ยร้อยละ	
1. ติดตามการตัดไม้	1	2	0	1	0	-	57.85	ปานกลาง
	(98.3)	(1.7)		(58.7)	(41.3)			
2. ติดตามการขนส่งไม้ซุง สนาม 1 หา สนาม 2	1	2	0	1	0	-	40.50	ปานกลาง
	(99.2)	(0.8)		(40.5)	(59.5)			
3. การตรวจตราไฟป่า	1	1	0	1	0	-	36.36	ปานกลาง
	(99.2)	(0.8)		(36.4)	(63.6)			
เฉลี่ย	3	4	5	1-2	3	0	44.93	ปานกลาง
	(97.5)	(1.7)	(0.8)	(42.2)	(26.4)	(31.4)		

เมื่อแบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ระดับคือ ช่วงคะแนนระหว่าง 1 – 33.00 คะแนนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ระหว่าง 33.34 - 66.66 คะแนนมีส่วนร่วมปานกลาง และ ระหว่าง 66.67-100.0 คะแนนมีส่วนร่วมในระดับมาก รายละเอียดดังนี้

4. ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตในภาพรวม

ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตในภาพรวม พบว่า ราษฎรที่ศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตในภาพรวมระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 47.9 รองลงมามีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตในภาพรวมระดับปานกลาง และระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 43.8 และ 8.3 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตในภาพรวม

(n=121)

ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตในภาพรวม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อย	10	8.3
ปานกลาง	53	43.8
มาก	58	47.9

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตด้านการวางแผน พบว่า ราษฎรที่ศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตด้านการวางแผนระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 54.5 รองลงมามีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตด้านการวางแผนระดับปานกลาง และระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 38.0 และ 7.4 ตามลำดับ สำหรับด้านการดำเนินกิจกรรม พบว่า ราษฎรที่ศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตด้านการดำเนินกิจกรรมระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 47.1 รองลงมามีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตด้านการดำเนินกิจกรรมระดับปานกลาง และระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 42.1 และ 10.7 ตามลำดับ ส่วนด้านการติดตามประเมินผล พบว่า ราษฎรที่ศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตด้านการติดตามประเมินผลระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 40.5 รองลงมามีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตด้านการติดตามประเมินผลระดับน้อย และระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 33.9 และ 25.6 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

(n=121)

ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ด้านการวางแผน		
น้อย	9	7.4
ปานกลาง	46	38.0
มาก	66	54.5
ด้านการดำเนินกิจกรรม		
น้อย	13	10.7
ปานกลาง	51	42.1
มาก	57	47.1
ด้านการติดตามประเมินผล		
น้อย	41	33.9
ปานกลาง	31	25.6
มาก	49	40.5

ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดการป่าผลิต พบว่า ราษฎรที่ศึกษามีปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดการป่าผลิตในเรื่อง ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 35.5 รองลงมามีปัญหาในเรื่อง เจ้าหน้าที่ป่าไม้ไม่ติดตามโครงการอย่างต่อเนื่อง ชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการป่าผลิตและกรรมการไม่ได้แนะนำ กิจกรรมโครงการไม่ต่อเนื่อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และตอบสนองงบประมาณให้ต่อเนื่องต่อกรรมการหมู่บ้านคิดเป็นร้อยละ 33.9 31.4 และ 28.9 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดการป่าผลิต

(n=121)

ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดการป่าผลิต*	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม	43	35.5
เจ้าหน้าที่ป่าไม้ไม่ติดตามโครงการอย่างต่อเนื่อง	41	33.9
ชาวบ้านขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการป่าผลิตและกรรมการไม่ได้แนะนำ	38	31.4
กิจกรรมโครงการไม่ต่อเนื่อง	35	28.9
ผู้นำและกรรมการไม่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการจัดการป่าผลิต	31	25.6
การสนับสนุนงบประมาณไม่ต่อเนื่อง	27	22.3
การแบ่งปันผลประโยชน์จากการขายไม่เป็นไปตามกำหนดเวลา	24	19.8
ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับป่าผลิต	24	19.8
ผู้นำและกรรมการไม่มีเวลาตรงกัน	22	18.2
เจ้าหน้าที่ป่าไม้ไม่ได้มีการประสานงานกับชุมชน	8	6.6
กรรมการบริหารโครงการไม่ชักชวนชาวบ้านให้ร่วมโครงการ	7	5.8
ไม่มีงบประมาณที่จะดำเนินการ	4	3.3
ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการไม่มีงบประมาณในการดำเนินงาน	3	2.5
ผู้นำและชาวบ้านและกรรมการได้รับข่าวสารไม่ตรงกัน	2	1.7
การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไม่ทั่วถึงประชาชน	2	1.7
ผู้นำชาวบ้านและกรรมการไม่มีงบประมาณ	1	0.8
ผู้นำไม่ประกอบกิจกรรมร่วมกับชาวบ้าน	1	0.8

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต พบว่า ราษฎรที่ศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่า ควรลดการตัดไม้เพื่อการค้า และส่งเสริมการอนุรักษ์ คิดเป็นร้อยละ 56.2 รองลงมาให้ข้อเสนอแนะว่า ให้เจ้าหน้าที่นำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์มาเผยแพร่ให้ชุมชน ให้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เจ้าหน้าที่ป่าไม้ลงมาช่วยให้คำแนะนำการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และควรมีการให้ผลตอบแทนแก่ผู้ใหญ่บ้านและกรรมการบริหารป่าผลิตระดับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 25.6 23.1 และ 19.8 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต

(n=121)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต*	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ควรลดการตัดไม้เพื่อการค้า และส่งเสริมการอนุรักษ์	68	56.2
ให้เจ้าหน้าที่นำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์มาเผยแพร่ให้ชุมชน	31	25.6
ให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ลงมาช่วยให้คำแนะนำการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	28	23.1
ตอบสนองงบประมาณให้ต่อเนื่องต่อกรรมการหมู่บ้าน	24	19.8
ควรมีการให้ผลตอบแทนแก่ผู้ใหญ่บ้านและกรรมการบริหารป่าผลิตระดับชุมชน	17	14.1
รัฐบาลควรส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกไม้โตเร็วและพืชผักเช่น ไผ่ ผักหวาน	15	12.4
ควรมีการแบ่งปันผลประโยชน์จากการขายให้ชัดเจน	12	9.9
ภาครัฐควรมีการกำหนดมาตรการลงโทษแก่ผู้ลักลอบตัดไม้	9	7.4
ควรมีการส่งเสริมการปลูกไม้โตเร็วผสมไม้พื้นบ้าน	9	7.4
ควรรณรงค์ให้มีการส่งเสริมการปลูกต้นไม้มากขึ้น	9	7.4
เจ้าหน้าที่ควรถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการเก็บของป่าแบบยั่งยืนให้กับชาวบ้าน	8	6.6
เจ้าหน้าที่ควรมีการสาธิตและเน้นการฝึกปฏิบัติให้ชาวบ้าน	7	5.8
การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการป่าผลิต	4	3.3
ควรมีการจัดทัศนศึกษาดูงานในพื้นที่อื่นที่ประสบความสำเร็จ	4	3.3
กรรมการบริหารป่าผลิตต้องมีเวลาในการชักชวนชาวบ้านให้เข้าร่วมกิจกรรม	3	2.5
ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการป่าผลิตต้องมีเวลาในการดำเนินงาน	3	2.5
ควรมีการแก้ไขปัญหาเรื่องการใช้น้ำชลประทาน	3	2.5

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 23 (ต่อ)

(n=121)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต*	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ควรมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการน้ำ	3	2.5
ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกพืช	2	1.7

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

การทดสอบสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการทดสอบสมมติฐานออกเป็น 13 สมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 เพศมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีเพศแตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (χ^2 = 7.133 Sig. = 0.028) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ราษฎรที่มีเพศแตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านการวางแผน (χ^2 = 6.622 Sig. = 0.036) ส่วนด้านการดำเนินกิจกรรมและด้านการติดตามประเมินผลเพศไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการจัดการป่าผลิตส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนกิจกรรมเพื่อการประกอบอาชีพจากโครงการส่งผลให้ราษฎรส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต โดยพบว่าราษฎรที่เข้ามามีส่วนร่วมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ World Health Organization (1968) ได้กล่าวถึงปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า สิ่งจูงใจจากสภาพความเป็นจริงของชาวชนบทที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่งๆ ในแง่ของการร่วมแรงร่วมใจหรือร่วมใช้ทรัพยากรนั้นมีเหตุผล 2 ประการ คือ ประการแรก ตนเองจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ทำไป ประการที่สองได้รับการชักจูงให้เข้ามามีส่วนร่วม รายละเอียดตารางที่ 24

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 24 ความเป็นอิสระกันระหว่างเพศกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

เพศ	ระดับการมีส่วนร่วม				χ^2	Sig.
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
1. ด้านการวางแผน					6.622*	0.036
ชาย	2(3.1)	21(32.8)	41(64.1)	64(100.0		
หญิง	7(12.2)	25(43.9)	25(43.9)	57(100.0)		
รวม	9(7.4)	46(38.0)	66(54.6)	121(100.0)		
2. ด้านการดำเนินกิจกรรม					4.595 ns	0.100
ชาย	6(9.4)	22(34.4)	36(56.2)	64(100.0)		
หญิง	7(12.3)	29(50.9)	21(36.8)	57(100.0)		
รวม	13(10.7)	51(42.1)	57(47.2)	121(100.0)		
3. ด้านติดตามประเมินผล					2.716 ns	0.257
ชาย	18(28.1)	16(25.0)	30(46.9)	64(100.0)		
หญิง	23(40.4)	15(26.3)	19(33.3)	57(100.0)		
รวม	41(33.9)	31(25.6)	49(40.5)	121(100.0)		
4. ด้านภาพรวม					7.133*	0.028
ชาย	4(6.2)	22(34.4)	38(59.4)	64(100.0)		
หญิง	6(10.5)	31(54.4)	20(35.1)	57(100.0)		
รวม	10(8.3)	53(43.8)	58(47.9)	121(100.0)		

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 อายุมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีอายุแตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (χ^2 = 4.076 Sig. = 0.396) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ราษฎรที่มีอายุแตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านการวางแผน ด้านการดำเนินกิจกรรมและด้านการติดตามประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจาก ราษฎรที่ศึกษามีอายุระหว่าง 46 – 50 ปีเฉลี่ย 43.20 ปี ซึ่งเป็นวัยแรงงาน ในการเข้าร่วมโครงการจัดการป่าผลิตราษฎรจึงเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ และตัดสินใจเข้าร่วมเอง โดยปัจจัยดังกล่าวไม่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วม รายละเอียดตารางที่ 25

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 25 ความเป็นอิสระกันระหว่างอายุกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

อายุ (ปี)	ระดับการมีส่วนร่วม				χ^2	Sig.
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
1. ด้านการวางแผน					2.243 ns	0.691
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 35	2(5.7)	12(34.3)	21(60.0)	35(100.0)		
36 – 45	1(4.0)	12(48.0)	12(48.0)	25(100.0)		
มากกว่า 45	6(9.8)	22(36.1)	33(54.1)	61(100.0)		
รวม	9(7.4)	46(38.0)	66(54.6)	121(100.0)		
2. ด้านการดำเนินกิจกรรม					1.179 ns	0.882
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 35	4(11.4)	16(45.7)	15(42.9)	35(100.0)		
36 – 45	2(8.0)	12(48.0)	11(44.0)	25(100.0)		
มากกว่า 45	7(11.5)	23(37.7)	31(50.8)	61(100.0)		
รวม	13(10.8)	51(42.1)	57(47.1)	121(100.0)		
3. ด้านติดตามประเมินผล					4.672 ns	0.323
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 35	8(22.9)	13(37.1)	14(40.0)	35(100.0)		
36 – 45	10(40.0)	6(24.0)	9(36.0)	25(100.0)		
มากกว่า 45	23(37.7)	12(19.7)	26(42.6)	61(100.0)		
รวม	41(33.9)	31(25.6)	49(40.5)	121(100.0)		
4. ด้านภาพรวม					4.076 ns	0.396
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 35	2(.7)	17(48.6)	16(45.7)	35(100.0)		
36 – 45	1(4.0)	14(56.0)	10(40.0)	25(100.0)		
มากกว่า 45	7(11.5)	22(36.1)	32(52.4)	61(100.0)		
รวม	10(8.3)	53(43.8)	58(47.9)	121(100.0)		

หมายเหตุ ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 สถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (χ^2 = 0.607 Sig. = 0.738) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าราษฎรที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านการวางแผน ด้านการดำเนินกิจกรรมและด้าน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การติดตามประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีสถานภาพแต่งงานแล้วอยู่ด้วยกัน ในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการจัดการป่าผลิต สถานภาพการสมรสจึงไม่มีอิทธิพลต่อการเข้ามีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนรินทร์ชัย (2547) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจกระบวนการดำเนินโครงการและร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้นด้วย การมีส่วนร่วม คือการที่ฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายใด ที่ไม่เคยได้เข้าร่วม ในกิจกรรมต่างๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยเข้าร่วมเล็กน้อย ได้เข้าร่วมมากขึ้นเป็นไปอย่างอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมเพียงผิวเผิน แต่เข้าร่วมโดยแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ รายละเอียดตารางที่ 26

ตารางที่ 26 ความเป็นอิสระกันระหว่างสถานภาพการสมรสกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

สถานภาพการสมรส	ระดับการมีส่วนร่วม				χ^2	Sig.
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
1. ด้านภาพรวม					0.607 ns	0.738
โสด	-	2(40.0)	3(60.0)	5(100.0)		
สมรส	10(8.6)	51(44.0)	55(47.4)	116(100.0)		
รวม	10(8.3)	53(43.8)	58(47.9)	121(100.0)		
2. ด้านการวางแผน					1.253 ns	0.534
โสด	-	3(60.0)	2(40.0)	5(100.0)		
สมรส	9(7.7)	43(37.1)	64(55.2)	116(100.0)		
รวม	9(7.4)	46(38.0)	66(54.6)	121(100.0)		
3. ด้านการดำเนินกิจกรรม					0.750 ns	0.687
โสด	-	2(40.0)	3(60.0)	5(100.0)		
สมรส	13(11.2)	49(42.2)	54(46.6)	116(100.0)		
รวม	13(10.7)	51(42.1)	57(47.2)	121(100.0)		
4. ด้านติดตามประเมินผล					1.655 ns	0.437
โสด	3(60.0)	1(20.0)	1(20.0)	5(100.0)		
สมรส	38(32.8)	30(25.8)	48(41.4)	116(100.0)		
รวม	41(33.9)	31(25.6)	49(40.5)	121(100.0)		

หมายเหตุ ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมมติฐานที่ 4 ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (χ^2 = 11.567 Sig. = 0.003) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ราษฎรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้านได้แก่ ด้านการวางแผน (χ^2 = 14.712 Sig. = 0.001) ด้านการดำเนินกิจกรรม (χ^2 = 9.013 Sig. = 0.011) และด้านการติดตามประเมินผล (χ^2 = 7.121 Sig. = 0.028) ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถม ทำให้มีความคิดเห็นหรือประสบการณ์ ตลอดจนการแสดงออกทางความคิดค่อนข้างน้อยกว่าผู้ที่จบการศึกษาระดับที่สูงกว่า หรือมีการตัดสินใจตามความสมัครใจโดยบางครั้งไม่ใช้ความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ที่ได้รับตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปธาน (2526) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจการร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเองและการที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจำเป็นต้องรับความจริงที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างก็ปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นสุขได้รับความเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น รายละเอียดตารางที่ 27

ตารางที่ 27 ความเป็นอิสระกันระหว่างระดับการศึกษากับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

ระดับการศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม				χ^2	Sig.
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
1. ด้านการวางแผน					14.712*	0.001
ไม่ได้เรียนหนังสือ	6(11.5)	28(53.8)	18(34.7)	52(100.0)		
ได้เรียนหนังสือ	3(4.3)	18(26.1)	48(69.6)	69(100.0)		
รวม	9(7.4)	46(38.0)	66(54.6)	121(100.0)		
2. ด้านการดำเนินกิจกรรม					9.013*	0.011
ไม่ได้เรียนหนังสือ	9(17.3)	26(50.0)	17(32.7)	52(100.0)		
ได้เรียนหนังสือ	4(5.8)	25(36.2)	40(58.0)	69(100.0)		
รวม	13(10.7)	51(42.1)	57(47.2)	121(100.0)		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ระดับการศึกษา	ระดับการมีส่วนร่วม				χ^2	Sig.
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
3. ด้านติดตามประเมินผล					7.121*	0.028
ไม่ได้เรียนหนังสือ	24(46.2)	13(25.0)	15(28.8)	52(100.0)		
ได้เรียนหนังสือ	17(24.6)	18(26.1)	34(49.3)	69(100.0)		
รวม	41(33.9)	31(25.6)	49(40.5)	121(100.0)		
4. ด้านภาพรวม					11.567*	0.003
ไม่ได้เรียนหนังสือ	7(13.4)	29(55.8)	16(30.8)	52(100.0)		
ได้เรียนหนังสือ	3(4.3)	24(34.8)	42(60.9)	69(100.0)		
รวม	10(8.3)	53(43.8)	58(47.9)	121(100.0)		

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, ^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 5 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (χ^2 = 6.392 Sig. = 0.381) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ราษฎรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินกิจกรรม และด้านการติดตามประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5 คน เฉลี่ย 6 คน ซึ่งสมาชิกในครัวเรือนไม่ว่าจะมีมากหรือมีน้อยก็ตามย่อมไม่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจและเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการป่าผลิตของราษฎรเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิรัช (2547) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า เป็นกระบวนการส่งเสริม ชักนำสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ชาวบ้านทั้งในรูปของส่วนบุคคลและกลุ่มคนต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรือหลายกิจกรรม โดยจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ มิใช่เข้ามาร่วมเพราะการหวังรางวัลตอบแทน และที่สำคัญคือการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องสอดคล้องกับชีวิต ความจำเป็น ความต้องการและวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ในชุมชนด้วย รายละเอียดตารางที่ 28

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 28 ความเป็นอิสระกันระหว่างจำนวนสมาชิกในครัวเรือนกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)	ระดับการมีส่วนร่วม				χ^2	Sig.
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
1. ด้านการวางแผน					7.736 ns	0.258
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	5(11.4)	19(43.2)	20(45.4)	44(100.0)		
6 - 7	1(3.0)	16(48.5)	16(48.5)	33(100.0)		
8 – 9	2(6.5)	7(22.5)	22(71.0)	31(100.0)		
มากกว่าหรือเท่ากับ 10	1(7.7)	4(30.8)	8(61.5)	13(100.0)		
รวม	9(7.4)	46(38.0)	66(54.6)	121(100.0)		
2. ด้านการดำเนินกิจกรรม					5.119 ns	0.529
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	6(13.6)	19(43.2)	19(43.2)	44(100.0)		
6 - 7	2(6.1)	18(54.5)	13(39.4)	33(100.0)		
8 – 9	3(9.7)	10(32.2)	18(58.1)	31(100.0)		
มากกว่าหรือเท่ากับ 10	2(15.4)	4(30.8)	7(53.8)	13(100.0)		
รวม	13(10.7)	51(42.1)	57(47.2)	121(100.0)		
3. ด้านติดตามประเมินผล					2.500 ns	0.868
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	16(36.4)	12(27.2)	16(36.4)	44(100.0)		
6 - 7	11(33.3)	10(30.3)	12(36.4)	33(100.0)		
8 – 9	9(29.0)	6(19.4)	16(51.6)	31(100.0)		
มากกว่าหรือเท่ากับ 10	5(38.5)	3(23.0)	5(38.5)	13(100.0)		
รวม	41(33.9)	31(25.6)	49(40.5)	121(100.0)		
4. ด้านภาพรวม					6.392 ns	0.381
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	3(6.8)	23(52.3)	18(40.9)	44(100.0)		
6 - 7	2(6.1)	17(51.5)	14(42.4)	33(100.0)		
8 – 9	3(9.7)	10(32.2)	18(58.1)	31(100.0)		
มากกว่าหรือเท่ากับ 10	2(15.4)	3(23.1)	8(61.5)	13(100.0)		
รวม	10(8.3)	53(43.8)	58(47.9)	121(100.0)		

หมายเหตุ ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมมติฐานที่ 6 อาชีพหลักมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (χ^2 = 1.863 Sig. = 0.394) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ราษฎรที่มีอาชีพหลักแตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้านได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินกิจกรรม และด้านการติดตามประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำนา ส่งผลให้มีความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตค่อนข้างมากกว่าอาชีพอื่นๆ อีกทั้งราษฎรที่มีอาชีพทำนาเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตในระดับมาก อาจเป็นเพราะเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่รัฐบาลสนับสนุนอาจส่งผลให้ได้รับผลตอบแทนต่างๆ ที่ดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของไพรัตน์ (2527) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนให้เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายๆ เรื่องร่วมกันเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้โดยการมีส่วนร่วมในหลายๆ ลักษณะ รายละเอียดตารางที่ 29

ตารางที่ 29 ความเป็นอิสระกันระหว่างอาชีพหลักกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

อาชีพหลัก	ระดับการมีส่วนร่วม				χ^2	Sig.
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
1. ด้านการวางแผน					1.115 ns	0.573
ทำนา	9(7.9)	44(38.6)	61(53.5)	114(100.0)		
อื่น ๆ	-	2(28.6)	5(71.4)	7(100.0)		
รวม	9(7.4)	46(38.0)	66(54.6)	121(100.0)		
2. ด้านการดำเนินกิจกรรม					2.056 ns	0.358
ทำนา	13(11.4)	49(43.0)	52(45.6)	114(100.0)		
อื่น ๆ	-	2(28.6)	5(71.4)	7(100.0)		
รวม	13(10.7)	51(42.1)	57(47.2)	121(100.0)		
3. ด้านติดตามประเมินผล					0.943 ns	0.624
ทำนา	39(34.2)	30(26.3)	45(39.5)	114(100.0)		
อื่นๆ	2(28.6)	1(14.3)	4(57.1)	7(100.0)		
รวม	41(33.9)	31(25.6)	49(40.5)	121(100.0)		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 29 (ต่อ)

อาชีพหลัก	ระดับการมีส่วนร่วม				χ^2	Sig.
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
4. ด้านภาพรวม					1.863 ns	0.394
ทำนา	10(8.8)	51(44.7)	53(46.5)	114(100.0)		
อื่น ๆ	-	2(28.6)	5(71.4)	7(100.0)		
รวม	10(8.3)	53(43.8)	58(47.9)	121(100.0)		

หมายเหตุ ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 7 อาชีพรองมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีอาชีพรองแตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (χ^2 = 0.527 Sig. = 0.768) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ราษฎรที่มีอาชีพรองแตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินกิจกรรม และด้านการติดตามประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีอาชีพรองคือ การรับจ้างทั่วไป ซึ่งเป็นอาชีพที่ว่างจากการทำนา ก็จะไปรับจ้างเพื่อเป็นอาชีพเสริมรายได้ให้กับครอบครัว และอาชีพรองไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต อาจเป็นเพราะราษฎรเห็นว่าการเข้ามีส่วนร่วมในโครงการจัดการป่าผลิต เป็นสิ่งที่ราษฎรตัดสินใจเองโดยอาจดูจากผลตอบแทนที่จะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ หรือปัจจัยอื่น ๆ ประกอบ เป็นต้น รายละเอียดตารางที่ 30

ตารางที่ 30 ความเป็นอิสระกันระหว่างอาชีพรองกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

อาชีพรอง	ระดับการมีส่วนร่วม				χ^2	Sig.
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
1. ด้านการวางแผน					1.615 ns	0.446
รับจ้างทั่วไป	3(5.5)	24(43.6)	28(50.9)	55(100.0)		
อื่น ๆ	6(9.1)	22(33.3)	38(57.6)	66(100.0)		
รวม	9(7.4)	46(38.0)	66(54.6)	121(100.0)		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 30 (ต่อ)

อาชีพรอง	ระดับการมีส่วนร่วม				χ^2	Sig.
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
2. ด้านการดำเนินกิจกรรม					0.310 ns	0.856
รับจ้างทั่วไป	5(9.1)	24(43.6)	26(47.3)	55(100.0)		
อื่น ๆ	8(12.1)	27(40.9)	31(47.0)	66(100.0)		
รวม	13(10.7)	51(42.1)	57(47.2)	121(100.0)		
3. ด้านติดตามประเมินผล					2. 723 ns	0.256
รับจ้างทั่วไป	22(40.0)	15(27.3)	18(32.7)	55(100.0)		
อื่น ๆ	19(28.8)	16(24.2)	31(47.0)	66(100.0)		
รวม	41(33.9)	31(25.6)	49(40.5)	121(100.0)		
4. ด้านภาพรวม					0.527 ns	0.768
รับจ้างทั่วไป	4(7.3)	26(47.3)	25(45.5)	55(100.0)		
อื่น ๆ	6(9.1)	27(40.9)	33(50.0)	66(100.0)		
รวม	10(8.3)	53(43.8)	58(47.9)	121(100.0)		

หมายเหตุ ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 8 รายได้มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีรายได้แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (χ^2 = 8.937 Sig. = 0.177) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ราษฎรที่มีรายได้แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้านได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินกิจกรรม และด้านการติดตามประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีรายได้ 25,001 บาทขึ้นไป เฉลี่ย 26,357.02 บาท ซึ่งเป็นรายได้รวมของครอบครัวตลอดทั้งปี ซึ่งจะเห็นได้ว่ารายได้รวมของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าร่วมโครงการจัดการป่าผลิต อาจเป็นเพราะราษฎรที่เข้าร่วมโครงการเห็นว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตอาจได้รับผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นกับครอบครัว จึงให้ความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วม รายละเอียดตารางที่ 31

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 31 ความเป็นอิสระกันระหว่างรายได้กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

รายได้ (บาท)	ระดับการมีส่วนร่วม				χ^2	Sig.
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
1. ด้านการวางแผน					8.641 ns	0.195
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000	4(11.8)	11(32.3)	19(55.9)	34(100.0)		
15,001 – 20,000	-	14(50.0)	14(50.0)	28(100.0)		
20,001 – 25,0ı0	1(4.8)	11(52.4)	9(42.8)	21(100.0)		
มากกว่า 25,000	4(10.5)	10(26.3)	24(63.2)	38(100.0)		
รวม	9(7.4)	46(38.0)	66(54.6)	121(100.0)		
2. ด้านการดำเนินกิจกรรม					5.878 ns	0.437
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000	3(8.8)	17(50.0)	14(41.2)	34(100.0)		
15,001 – 20,000	1(3.6)	12(42.9)	15(53.5)	28(100.0)		
20,001 – 25,0ı0	2(9.5)	10(47.6)	9(42.9)	21(100.0)		
มากกว่า 25,000	7(18.4)	12(31.6)	19(50.0)	38(100.0)		
รวม	13(10.7)	51(42.1)	57(47.2)	121(100.0)		
3. ด้านติดตามประเมินผล					2.823 ns	0.831
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000	14(41.2)	9(26.5)	11(32.3)	34(100.0)		
15,001 – 20,000	10(35.7)	6(21.4)	12(42.9)	28(100.0)		
20,001 – 25,0ı0	6(28.6)	7(33.3)	8(38.1)	21(100.0)		
มากกว่า 25,000	11(28.9)	9(23.7)	18(47.4)	38(100.0)		
รวม	41(33.9)	31(25.6)	49(40.5)	121(100.0)		
4. ด้านภาพรวม					8.937 ns	0.177
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000	4(11.8)	15(44.1)	15(44.1)	34(100.0)		
15,001 – 20,000	-	15(53.6)	13(46.4)	28(100.0)		
20,001 – 25,0ı0	1(4.8)	12(57.1)	8(38.1)	21(100.0)		
มากกว่า 25,000	5(13.2)	11(28.9)	22(57.9)	38(100.0)		
รวม	10(8.3)	53(43.8)	58(47.9)	121(100.0)		

หมายเหตุ ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมมติฐานที่ 9 รายจ่ายมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีรายจ่ายแตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (χ^2 = 1.634 Sig. = 0.950) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ราษฎรที่มีรายจ่ายแตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้านได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินกิจกรรม และด้านการติดตามประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีรายจ่ายในครัวเรือนทั้งหมดต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท เฉลี่ย 24,158.93 บาท ทั้งนี้อาจเป็นเพราะราษฎรที่ศึกษามีรายจ่ายต่อปีค่อนข้างน้อยกว่ารายได้ ส่งผลให้ราษฎรบางครอบครัวมีรายได้พอเพียงกับรายจ่ายทำให้การมีส่วนร่วมในโครงการจัดการป่าผลิตไม่มีความสัมพันธ์ต่อรายจ่ายในครัวเรือน อีกทั้งราษฎรเข้าร่วมโครงการดังกล่าวอาจเพื่อต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และเห็นความสำคัญของป่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสรรเสริญ (2542) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน บ้านทรายทอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า บ้านทรายทองเป็นหมู่บ้านที่มีลักษณะทางสังคม วัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกับสังคมภาคเหนือทั่วไป มีระบบเครือข่ายทางสังคมและความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านพิธีกรรมและความเชื่อของ ชุมชนที่มีต่อป่าให้แก่ลูกหลาน มีการจัดการทรัพยากรในรูปป่าชุมชนมากกว่า 40 ปี มีการปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ในการดูแลรักษาป่าให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและความต้องการของชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุขและยั่งยืนท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองจากภายนอกซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนและทรัพยากรของชุมชนตลอดเวลา รายละเอียดตารางที่ 32

ตารางที่ 32 ความเป็นอิสระกันระหว่างรายจ่ายกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

รายได้ (บาท)	ระดับการมีส่วนร่วม				χ^2	Sig.
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
1. ด้านภาพรวม					1.634 ns	0.950
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000	3(8.3)	17(47.3)	16(44.4)	36(100.0)		
15,001 – 20,000	2(6.7)	12(40.0)	16(53.3)	30(100.0)		
20,001 – 25,0ว0	2(7.1)	14(50.0)	12(42.9)	28(100.0)		
มากกว่า 25,000	3(11.1)	10(37.0)	14(51.9)	27(100.0)		
รวม	10(8.3)	53(43.8)	58(47.9)	121(100.0)		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 32 (ต่อ)

รายได้ (บาท)	ระดับการมีส่วนร่วม				χ^2	Sig.
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
2. ด้านการวางแผน					2.448 ns	0.874
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000	3(8.3)	15(41.7)	18(50.0)	36(100.0)		
15,001 – 20,000	2(6.7)	13(43.3)	15(50.0)	30(100.0)		
20,001 – 25,0ว0	2(7.1)	11(39.3)	15(53.6)	28(100.0)		
มากกว่า 25,000	2(7.4)	7(25.9)	18(66.7)	27(100.0)		
รวม	9(7.4)	46(38.0)	66(54.6)	121(100.0)		
3. ด้านการดำเนินกิจกรรม					2.497 ns	0.869
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000	4(11.1)	17(47.2)	15(41.7)	36(100.0)		
15,001 – 20,000	2(6.7)	11(36.7)	17(56.6)	30(100.0)		
20,001 – 25,0ว0	3(10.7)	11(39.3)	14(50.0)	28(100.0)		
มากกว่า 25,000	4(14.8)	12(44.4)	11(40.7)	27(100.0)		
รวม	13(10.7)	51(42.1)	57(47.2)	121(100.0)		
4. ด้านติดตามประเมินผล					6.141 ns	0.408
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 15,000	14(38.9)	7(19.4)	15(41.7)	36(100.0)		
15,001 – 20,000	13(43.3)	8(26.7)	9(30.0)	30(100.0)		
20,001 – 25,0ว0	5(17.9)	10(35.7)	13(46.4)	28(100.0)		
มากกว่า 25,000	9(33.3)	6(22.2)	12(44.5)	27(100.0)		
รวม	41(33.9)	31(25.6)	49(40.5)	121(100.0)		

หมายเหตุ ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 10 พื้นที่ทำกินมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีพื้นที่ทำกินแตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (χ^2 = 6.233 Sig. = 0.398) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ราษฎรที่มีพื้นที่ทำกินแตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้านได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินกิจกรรม และด้านการติดตามประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำกินระหว่าง 10.1 – 20.0 ไร่ เฉลี่ย 18.88 ไร่ ถือได้ว่าราษฎรมีพื้นที่ทำกินค่อนข้างมาก ส่งผลให้ราษฎรมีความพอเพียงในพื้นที่ทำกินจึงค่อนข้าง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มีการบุกรุกพื้นที่ทำกินน้อย และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต ส่งผลให้พื้นที่ทำกินไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอาจเป็นเพราะราษฎรที่เข้าร่วมโครงการเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการป่าผลิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศลิษา (2537) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ชุมชนบ้านห้วยแก้ว อำเภอสันกำแพง พบว่า ชาวบ้านก็ยึดถือป่าว่าเป็นสิทธิร่วมกันของชุมชนไม่ใช่ของหลวง ชาวบ้านทุกคนจึงมีสำนึกร่วมกันถึงสิทธิและหน้าที่ในการจัดการและใช้ประโยชน์จากป่าไปพร้อมๆ กัน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ชาวบ้านก็พยายามปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการทัพยากรของชุมชนอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ชาวบ้านอยู่ร่วมกันกับป่าได้ตลอดไป และการพัฒนาการต่อสู้ของชาวบ้าน เพื่อให้ได้ป่าชุมชนกลับคืนมานั้น และพบว่าชาวบ้านจะใช้วิธีการหลายรูปแบบผสมผสานกับแต่ละยุคแตกต่างกันไป รายละเอียดตารางที่ 33

ตารางที่ 33 ความเป็นอิสระกันระหว่างพื้นที่ทำกินกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

พื้นที่ทำกิน (ไร่)	ระดับการมีส่วนร่วม				χ^2	Sig.
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
1. ด้านการวางแผน					4.437 ns	0.618
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	2(5.7)	15(42.9)	18(51.4)	35(100.0)		
10.1 – 20	2(5.3)	13(34.2)	23(60.5)	38(100.0)		
20.1 – 30	4(13.4)	13(43.3)	13(43.3)	30(100.0)		
มากกว่า 30	1(5.6)	5(27.8)	12(66.6)	18(100.0)		
รวม	9(7.4)	46(38.0)	66(54.5)	121(100.0)		
2. ด้านการดำเนินกิจกรรม					6.618 ns	0.358
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	2(5.7)	14(40.0)	19(54.3)	35(100.0)		
10.1 – 20	3(7.9)	15(39.5)	20(52.6)	38(100.0)		
20.1 – 30	6(20.0)	15(50.0)	9(30.0)	30(100.0)		
มากกว่า 30	2(11.1)	7(38.9)	9(50.0)	18(100.0)		
รวม	13(10.7)	51(42.1)	57(47.2)	121(100.0)		
3. ด้านติดตามประเมินผล					2.360 ns	0.884
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	9(25.7)	9(25.7)	17(48.6)	35(100.0)		
10.1 – 20	14(36.8)	10(26.4)	14(36.8)	38(100.0)		
20.1 – 30	12(40.0)	8(26.7)	10(33.3)	30(100.0)		
มากกว่า 30	6(33.3)	4(22.2)	8(44.5)	18(100.0)		
รวม	41(33.9)	31(25.6)	49(40.5)	121(100.0)		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 33 (ต่อ)

พื้นที่ทำกิน (ไร่)	ระดับการมีส่วนร่วม				χ^2	Sig.
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
4. ด้านภาพรวม					6.233 ns	0.398
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	2(5.7)	16(45.7)	17(48.6)	35(100.0)		
10.1 – 20	2(5.2)	18(47.4)	18(47.4)	38(100.0)		
20.1 – 30	4(13.3)	15(50.0)	11(36.7)	30(100.0)		
มากกว่า 30	2(11.1)	4(22.2)	12(66.7)	18(100.0)		
รวม	10(8.3)	53(43.8)	58(47.9)	121(100.0)		

หมายเหตุ ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 11 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยและไม้ใช้สอยในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยและไม้ใช้สอยในครัวเรือนแตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (χ^2 = 0.097 Sig. = 0.953) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ราษฎรที่มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยและไม้ใช้สอยในครัวเรือนแตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินกิจกรรม และด้านการติดตามประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยและไม้ใช้สอยในครัวเรือน มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตค่อนข้างมากกว่าราษฎรที่เข้าไปใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยและไม้ใช้สอยในครัวเรือน ทั้งนี้ราษฎรกลุ่มนี้คิดว่า ทรัพยากรป่าไม้มีความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม และถ้านำทรัพยากรป่าไม้ดังกล่าวมาใช้มากๆ ก็จะหมดไป และส่งผลให้สิ่งแวดล้อมเกิดการเปลี่ยนแปลงอีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้ผู้อื่นเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากทรัพยากรป่าไม้โดยการลักลอบตัดไม้มาขายเพื่อนำมาซึ่งรายได้ของครอบครัว จึงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตดังกล่าว รายละเอียดตารางที่ 34

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 34 ความเป็นอิสระกันระหว่างการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยและไม้ใช้สอยในครัวเรือนกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยและไม้ใช้สอยในครัวเรือน	ระดับการมีส่วนร่วม				χ^2	Sig.
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
1. ด้านการวางแผน					0.502 ns	0.778
เคย	3(5.6)	21(38.8)	30(55.6)	54(100.0)		
ไม่เคย	6(9.0)	25(37.3)	36(53.7)	67(100.0)		
รวม	9(7.4)	46(38.0)	66(54.6)	121(100.0)		
2. ด้านการดำเนินกิจกรรม					0.227 ns	0.893
เคย	5(9.3)	23(42.6)	26(48.1)	54(100.0)		
ไม่เคย	8(11.9)	28(41.8)	31(46.3)	67(100.0)		
รวม	13(10.7)	51(42.1)	57(47.2)	121(100.0)		
3. ด้านติดตามประเมินผล					1.416 ns	0.493
เคย	17(31.5)	12(22.2)	25(46.3)	54(100.0)		
ไม่เคย	24(35.8)	19(28.4)	24(35.8)	67(100.0)		
รวม	41(33.9)	31(25.6)	49(40.5)	121(100.0)		
4. ด้านภาพรวม					0.097 ns	0.953
เคย	4(7.4)	24(44.4)	26(48.1)	54(100.0)		
ไม่เคย	6(9.0)	29(43.3)	32(47.8)	67(100.0)		
รวม	10(8.3)	53(43.8)	58(47.9)	121(100.0)		

หมายเหตุ ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 12 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บหาผลไม้ป่ามีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บหาผลไม้ป่าแตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (χ^2 = 0.033 Sig. = 0.984) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ราษฎรที่มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บหาผลไม้ป่าแตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ที่ระดับ 0.05 ในทุกด้านได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินกิจกรรม และด้านการติดตามประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่เคยเข้าไปใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บหาผลไม้ป่า จึงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต อาจเป็นเพราะราษฎรกลุ่มนี้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตจะช่วยส่งเสริมและอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ให้อุดมสมบูรณ์ ส่งผลให้พวกเขาสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในการเก็บหาผลไม้ป่าเพื่อมาใช้ในครัวเรือนและสร้างรายได้ให้กับครอบครัวต่อไป รายละเอียดตารางที่ 35

ตารางที่ 35 ความเป็นอิสระกันระหว่างการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บหาผลไม้ป่ากับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บหาผลไม้ป่า	ระดับการมีส่วนร่วม				χ^2	Sig.
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
1. ด้านการวางแผน					0.404 ns	0.817
เคย	8(7.3)	41(37.3)	61(55.4)	110(100.0)		
ไม่เคย	1(9.0)	5(45.5)	5(45.5)	11(100.0)		
รวม	9(7.4)	46(38.0)	66(54.6)	121(100.0)		
2. ด้านการดำเนินกิจกรรม					0.768 ns	0.681
เคย	12(10.9)	45(40.9)	53(48.2)	110(100.0)		
ไม่เคย	1(9.1)	6(54.5)	4(36.4)	11(100.0)		
รวม	13(10.7)	51(42.1)	57(47.2)	121(100.0)		
3. ด้านติดตามประเมินผล					1.842 ns	0.398
เคย	36(32.7)	30(27.3)	44(40.0)	110(100.0)		
ไม่เคย	5(45.5)	1(9.0)	5(45.5)	11(100.0)		
รวม	41(33.9)	31(25.6)	49(40.5)	121(100.0)		
4. ด้านภาพรวม					0.033 ns	0.984
เคย	9(8.2)	48(43.6)	53(48.2)	110(100.0)		
ไม่เคย	1(9.0)	5(45.5)	5(45.5)	11(100.0)		
รวม	10(8.3)	53(43.8)	58(47.9)	121(100.0)		

หมายเหตุ ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 13 การเปลี่ยนแปลงของรายได้มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีการเปลี่ยนแปลงของรายได้แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (χ^2 = 9.265 Sig. = 0.055) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าราษฎรที่มีการเปลี่ยนแปลงของรายได้แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินกิจกรรม และด้านการติดตามประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงรายได้คือ รายได้เพิ่มขึ้นหลังจากเข้าร่วมโครงการจัดการป่าผลิต ทั้งนี้เนื่องจากราษฎรที่เข้าร่วมโครงการโดยส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนทุนส่งเสริมในการปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ ส่งผลให้พวกเขาเหล่านั้นมีอาชีพเสริมและสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนของตนเอง จึงให้ความสำคัญและเห็นว่าการมีส่วนร่วมในโครงการดังกล่าว ส่งผลให้ครัวเรือนได้รับผลประโยชน์และผลตอบแทนค่อนข้างดี จึงให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ World Health Organization (1968) กล่าวถึงปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า สิ่งจูงใจจากสภาพความเป็นจริงของชาวชนบทที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่งๆ ในแง่ของการร่วมแรงร่วมใจหรือร่วมใช้ทรัพยากรนั้นมีเหตุผล 2 ประการ คือ ประการแรก ตนเองจะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ทำไป ประการที่สองได้รับการชักจูงให้เข้ามามีส่วนร่วม รายละเอียดตารางที่ 36

ตารางที่ 36 ความเป็นอิสระกันระหว่างการเปลี่ยนแปลงของรายได้กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

การเปลี่ยนแปลงของรายได้	ระดับการมีส่วนร่วม				χ^2	Sig.
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
1. ด้านภาพรวม					9.265 ns	0.055
เพิ่มขึ้น	6(7.8)	34(44.2)	37(48.0)	77(100.0)		
ไม่เปลี่ยนแปลง	2(6.7)	9(30.0)	19(63.3)	30(100.0)		
ลดลง	2(14.3)	10(41.4)	2(14.3)	14(100.0)		
รวม	10(8.3)	53(43.8)	58(47.9)	121(100.0)		
2. ด้านการวางแผน					9.982*	0.041
เพิ่มขึ้น	6(7.8)	29(37.7)	42(54.5)	77(100.0)		
ไม่เปลี่ยนแปลง	2(6.7)	7(23.3)	21(70.0)	30(100.0)		
ลดลง	1(7.1)	10(71.4)	3(21.4)	14(100.0)		
รวม	9(7.7)	46(38.0)	66(54.5)	121(100.0)		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 36 (ต่อ)

การเปลี่ยนแปลงของรายได้	ระดับการมีส่วนร่วม				χ^2	Sig.
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
3. ด้านการดำเนินกิจกรรม					5.403 ns	0.248
เพิ่มขึ้น	9(11.6)	34(44.2)	34(44.2)	77(100.0)		
ไม่เปลี่ยนแปลง	2(6.7)	9(30.0)	19(63.3)	30(100.0)		
ลดลง	2(14.3)	8(57.1)	4(28.6)	14(100.0)		
รวม	13(10.7)	51(42.1)	57(47.2)	121(100.0)		
4. ด้านติดตามประเมินผล					6.443 ns	0.168
เพิ่มขึ้น	27(35.1)	19(24.6)	31(40.3)	77(100.0)		
ไม่เปลี่ยนแปลง	8(26.7)	6(20.0)	16(53.3)	30(100.0)		
ลดลง	6(42.9)	6(42.9)	2(14.2)	14(100.0)		
รวม	41(33.9)	31(25.6)	49(40.5)	121(100.0)		

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา ส่วน อายุ สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้ รายจ่าย พื้นที่ทำกิน การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยและไม้ใช้สอยในครัวเรือน การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บหาผลไม้ป่า และการเปลี่ยนแปลงของรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต รายละเอียดดังตารางที่ 37

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 37 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปร	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		ยอมรับสมมติฐาน	ปฏิเสธสมมติฐาน
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม			
1. เพศ	0.028*	✓	-
2. อายุ	0.396 ns	-	✓
3. สถานภาพการสมรส	0.738 ns	-	✓
4. ระดับการศึกษา	0.003*	✓	-
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	0.381 ns	-	✓
6. อาชีพหลัก	0.394 ns	-	✓
7. อาชีพรอง	0.768 ns	-	✓
8. รายได้	0.177 ns	-	✓
9. รายจ่าย	0.950 ns	-	✓
10 . พื้นที่ทำกิน	0.398 ns	-	✓
ปัจจัยด้านการนำใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้			
11. การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยและไม้ใช้สอยในครัวเรือน	0.953 ns	-	✓
12. การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บหาผลไม้ป่า	0.984 ns	-	✓
13. การเปลี่ยนแปลงของรายได้	0.055 ns	-	✓

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 , ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าผลิตเล่างาม จังหวัดสาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ครั้งนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาถึงสภาพเศรษฐกิจสังคมของประชาชนในชุมชนและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ในป่าผลิต และระดับการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ราษฎรที่อาศัยอยู่ในบ้านดงมอน และบ้านหนองโพ อำเภอวาปี จังหวัดสาละวัน จำนวน 121 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบไคสแควร์ กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุปได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม

ข้อมูลลักษณะประชากรของราษฎรที่ศึกษา พบว่า ราษฎรที่ศึกษาร้อยละ 52.9 เป็นเพศชาย ร้อยละ 28.1 มีอายุระหว่าง 46 – 50 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 43.20 ปี ร้อยละ 88.4 มีสถานภาพแต่งงานแล้วอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 46.2 จบการศึกษาระดับชั้นประถม ร้อยละ 36.4 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5 คน เฉลี่ย 6 คน ร้อยละ 38.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพศชายต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2 คน เฉลี่ย 3 คน ร้อยละ 28.1 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเพศหญิงต่ำกว่าหรือเท่ากับ 2 คน เฉลี่ย 3 คน

ข้อมูลลักษณะเศรษฐกิจและสังคม พบว่า ราษฎรที่ศึกษา ส่วนใหญ่ร้อยละ 94.2 มีอาชีพหลักทำนา ร้อยละ 94.2 มีอาชีพรอง โดยร้อยละ 45.5 มีอาชีพรองในการรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 31.4 มีรายได้รวม 25,001 บาทขึ้นไป เฉลี่ย 26,357.02 บาท ร้อยละ 30.6 มีรายได้จากภาคเกษตรกรรมระหว่าง 7,501 – 10,000 บาท เฉลี่ย 12,556.20 บาท ร้อยละ 34.7 มีรายได้จากนอกภาคเกษตรกรรมต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท เฉลี่ย 11,290.91 บาท ร้อยละ 23.2 มีรายได้จากการเก็บหาของป่า โดยมีรายได้จากการเก็บหาของป่าเฉลี่ย 2,509.92 บาท ร้อยละ 29.8 มีรายจ่ายในครัวเรือนทั้งหมดต่ำกว่าหรือเท่ากับ 15,000 บาท เฉลี่ย 24,158.93 บาท ร้อยละ 28.1 มีค่าใช้จ่ายในการทำเกษตรกรรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระหว่าง 3,501 – 5,000 บาท เฉลี่ย 7,275.12 บาท ร้อยละ 31.4 มีค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท เฉลี่ย 16,883.80 บาท ร้อยละ 47.1 มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย โดยร้อยละ 26.5 ให้เหตุผลว่า สุขภาพไม่แข็งแรงและป่วยนอนโรงพยาบาล ร้อยละ37.2 ได้รับทุนส่งเสริมจากโครงการป่าผลิต โดยร้อยละ 23.1 กิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนทุนส่งเสริมคือ เลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 99.2 มีลักษณะการถือครองพื้นที่ทำกินเป็นของตนเอง ร้อยละ 31.4 มีพื้นที่ทำกินระหว่าง 10.1–20.0 ไร่ เฉลี่ย 18.88 ไร่ และส่วนใหญ่ร้อยละ 100.0 มีการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยการปลูกข้าวร้อยละ 51.2 มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในเรื่อง น้ำชลประทานไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร

การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้

การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า ราษฎรที่ศึกษามีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อเป็นไม้สร้างที่อยู่อาศัยและไม้ใช้สอยในครัวเรือน โดยร้อยละ 44.6 เคยใช้ไม้เพื่อก่อสร้างบ้าน ร้อยละ 30.7 ใช้ไม้ตะแบกเพื่อการก่อสร้าง ร้อยละ 100.0 ใช้วิธีเลื่อยมือเพื่อนำไม้มาใช้ในการก่อสร้าง ร้อยละ 31.5 นำไม้ไปใช้เพื่อทำพื้นบ้าน ร้อยละ 27.7 นำไม้ใช้ในครัวเรือน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 4 ลูกบาศก์เมตร เฉลี่ย 4.45 ลูกบาศก์เมตร ร้อยละ 72.2 ไม่นำไม้ไปจำหน่าย ร้อยละ 50.2 นำไม้ไปใช้รวมน้อยกว่าหรือเท่ากับ 4 ลูกบาศก์เมตร เฉลี่ย 4.97 ลูกบาศก์เมตร ร้อยละ 40.2 มีรายได้จากการจำหน่ายระหว่าง 4,001 – 8,000 บาท เฉลี่ย 9,700.30 บาท

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้เพื่อเป็นไม้ฟืนและถ่าน พบว่า ราษฎรร้อยละ 100.0 มีการใช้ไม้ฟืนและถ่าน ร้อยละ 99.2 ชนิดไม้ที่ทำฟืนและถ่านคือ ไม้รัง ร้อยละ 33.1 มีการเก็บไม้ฟืนและถ่านระหว่าง 6 – 8 ลูกบาศก์เมตร เฉลี่ย 6 ลูกบาศก์เมตร

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บหน่อไม้ พบว่า ราษฎรที่ศึกษาทุกรายหรือร้อยละ 100.0 มีการเก็บหน่อไม้ ชนิดหน่อไม้ที่เก็บคือ ไผ่หนาม ร้อยละ 27.2 มีการเก็บหน่อไม้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 กิโลกรัม เฉลี่ย 40.72 กิโลกรัม ร้อยละ 33.8 นำหน่อไม้มาใช้ในครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 กิโลกรัม เฉลี่ย 38.77 กิโลกรัม ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.1 ไม่มีการจำหน่ายหน่อไม้ ร้อยละ 33.3 มีรายได้จากการจำหน่ายระหว่าง 301 – 400 บาท เฉลี่ย 478.33 บาท

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บเห็ดป่า พบว่า ราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 99.2 มีการเก็บเห็ดป่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 96.7 มีการเก็บเห็ดโคน และเห็ดเผาะ ร้อยละ 39.2 มีการเก็บเห็ดระหว่าง 11 - 20 กิโลกรัม เฉลี่ย 18.68 กิโลกรัม ร้อยละ 30.8 นำเห็ดไปใช้ในครัวเรือน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 กิโลกรัม เฉลี่ย 14.76 กิโลกรัม ส่วนใหญ่ร้อยละ 72.5 ไม่มีการจำหน่ายเห็ด ร้อยละ 33.3 มีรายได้จากการจำหน่ายเห็ดระหว่าง 501 – 1,000 บาท เฉลี่ย 1,183.94 บาท

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บพืชผักป่า พบว่า ราษฎรที่ศึกษาทุกราย ร้อยละ 100.0มีการเก็บพืชผักป่า ชนิดผักที่เก็บคือผักหวาน ร้อยละ 33.9 มีการเก็บพืชผักป่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 6 กิโลกรัม เฉลี่ย 11.15 กิโลกรัม ร้อยละ 38.0 นำพืชผักป่าไปใช้ในครัวเรือนระหว่าง 4-6 กิโลกรัม เฉลี่ย 9.62 กิโลกรัม ร้อยละ 74.4 ไม่มีการจำหน่ายพืชผักป่า ร้อยละ 38.7 มีรายได้จากการจำหน่ายพืชผักป่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 300 เฉลี่ย 434.19 บาท

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บผลไม้ป่า พบว่า ราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.9 มีการเก็บผลไม้ป่า ร้อยละ 85.5 มีการเก็บมะกอก ร้อยละ 33.6 มีการเก็บผลไม้ป่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 กิโลกรัม เฉลี่ย 6.26 กิโลกรัม ร้อยละ 33.6 นำผลไม้ป่าไปใช้ในครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 กิโลกรัม เฉลี่ย 6.26 กิโลกรัม

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บแมลงกินได้ พบว่า ราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 98.3 มีการเก็บแมลงกินได้ ร้อยละ 91.6 มีการเก็บแมลงกินได้คือ หอย ร้อยละ 37.0 มีการเก็บแมลงกินได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 กิโลกรัม เฉลี่ย 26.76 กิโลกรัม ร้อยละ 30.3 นำแมลงกินได้ไปใช้ในครัวเรือนระหว่าง 5 - 8 กิโลกรัม เฉลี่ย 9.22 กิโลกรัม ร้อยละ 47.9 ไม่มีการจำหน่ายแมลงกินได้ ร้อยละ 33.9 มีรายได้จากการจำหน่ายแมลงกินได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,500 บาท และมากกว่า 2,500 บาท เฉลี่ย 2,449.90 บาท

การเปลี่ยนแปลงรายได้ของราษฎรที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ราษฎรที่ศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.6 มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยร้อยละ 14.9 ให้เหตุผลว่า ได้รับทุนส่งเสริมจากโครงการเพื่อเลี้ยงสัตว์คิดเป็น

ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ พบว่า ราษฎรที่ศึกษาร้อยละ 65.3 ประสบปัญหาในเรื่อง จำนวนของป่าลดลง และหายากบางชนิดเช่น ผึ้ง หวาย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต พบว่า กิจกรรมที่ดำเนินการในการจัดการป่าผลิต ราษฎรที่ศึกษาร้อยละ 99.2 ได้ดำเนินกิจกรรมในการจัดการป่าผลิตคือ การสำรวจหมายต้นไม้ที่จะตัด และการตัดต้นไม้ ราษฎรที่ศึกษาร้อยละ 63.83 มีส่วนร่วมในการวางแผน ร้อยละ 59.41 มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ร้อยละ 44.93 มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต พบว่า ราษฎรที่ศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตในภาพรวมระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 47.9 รองลงมามีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตในภาพรวมระดับปานกลาง และระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 43.8 และ 8.3 ตามลำดับ

ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดการป่าผลิต พบว่า ราษฎรที่ศึกษาร้อยละ 35.5 มีปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดการป่าผลิตในเรื่อง ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม รองลงมาร้อยละ 33.9 มีปัญหาในเรื่อง ชาวบ้านขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเจ้าหน้าที่ป่าไม้ไม่ติดตามโครงการอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต พบว่า ราษฎรที่ศึกษาร้อยละ 56.2 ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรลดการตัดไม้เพื่อการค้า และส่งเสริมการอนุรักษ์ รองลงมาร้อยละ 25.6 ให้ข้อเสนอแนะว่า ให้เจ้าหน้าที่นำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์มาเผยแพร่ให้ชุมชน

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต

ในการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิตครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการทดสอบสมมติฐานออกเป็น 13 สมมติฐาน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ และระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับ อายุ สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้ รายจ่าย พื้นที่ทำกิน การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยและไม้ใช้สอยในครัวเรือน การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้โดยการเก็บหาผลไม้ป่า และการเปลี่ยนแปลงของรายได้แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าผลิต เล่างาม จังหวัดสาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริม กระตุ้นหรือปลุกจิตสำนึกให้ราษฎรได้เข้าร่วมกิจกรรมการจัดการป่าผลิต และหาเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ว่าจะการสำรวจหมายต้นไม้ที่จะตัด การลาดตระเวนป้องกันไฟป่า การลาดตระเวนป้องกันการลักลอบตัดไม้ การลาดตระเวนป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่า หรือเฝ้าดูแลการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่า และลักลอบตัดไม้ทำลายป่า เมื่อเห็นการกระทำดังกล่าวก็แจ้งให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทราบ

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเข้าไปให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการป่าผลิต และมีการติดตามงานโครงการอย่างต่อเนื่อง เมื่อมีการนำโครงการหรือกิจกรรมอื่นๆ ลงไปสนับสนุนให้ราษฎร ตลอดจนให้คำแนะนำ และส่งเสริมให้ราษฎรรู้จักช่วยเหลือตนเอง

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมให้กับราษฎรที่อยู่บริเวณรอบๆ ป่าอนุรักษ์ให้ต่อเนื่องเพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำกิน และลักลอบการตัดไม้เพื่อนำไปขายให้เอกชน

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำและกรรมการหมู่บ้านให้มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการจัดการป่าผลิต และสามารถถ่ายทอดความรู้และชักชวนราษฎรในหมู่บ้านให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนต่อไป

5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การสนับสนุนโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการป่าผลิต เพื่อให้ราษฎรได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเข้าถึงและเข้าใจที่ตรงกัน และจะได้ปฏิบัติได้ต่อไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนราชการต่างๆ หรือผู้ที่สนใจควรมีการศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์และผลตอบแทนที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมโครงการจัดการป่าผลิต เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการโครงการป่าผลิต และโครงการที่มีลักษณะใกล้เคียงกันต่อไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กระทรวงกสิกรรมและป่าไม้. 2532. **การสำรวจทรัพยากรป่าไม้แห่งชาติ**. กรมป่าไม้, เวียงจันทน์.

_____. 2536. **ดำรัสการสร้างตั้งป่าสงวนแห่งชาติ ในทั่วประเทศ สปป.ลาว**. กรมป่าไม้, เวียงจันทน์.

_____. 2548. **ยุทธศาสตร์ป่าไม้ถึงปี 2020 ของ สปป.ลาว**. แผนกแผนการและการร่วมมือ กรมป่าไม้ (ภาษาลาว), เวียงจันทน์.

_____. 2549ก. **ดำรัสว่าด้วยการสร้างตั้งป่าผลิตแห่งชาติ สปป.ลาว**. กรมป่าไม้ (ภาษาลาว), เวียงจันทน์.

_____. 2549ข. **กฎหมายป่าไม้ลาวฉบับปรับปรุง**. กรมป่าไม้ (ภาษาลาว), เวียงจันทน์.

คณะวนศาสตร์. 2540. **รายงานการศึกษาด้านวนศาสตร์ชุมชนของชุมชนป่าสาธิตแม่งาว อำเภองาว จังหวัดลำปาง**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

จารึต ติงศภัทิย์. 2531. **คนกับป่าไม้: ภาพรวมแห่งปัญหา**. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. 2527. **การระดมประชาชน เพื่อพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชนบท**. สำนักพิมโอเดียนสโตร์, กรุงเทพฯ.

เทอด สุปรีชากร. 2521. **วนศาสตร์เบื้องต้น**. อมรินทร์การพิมพ์, กรุงเทพฯ.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2547. **การใช้สื่อทางไกลงานส่งเสริมการเกษตร**. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บุญทัศน์ ลัทธิปัญญา. 2541. **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในเขตป่าสงวน: กรณีศึกษาในประเทศลาว**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปธาน สุวรรณมงศล. 2526. **ทัศนะบางประการในเรื่องสภาตำบลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการมีส่วนร่วมของประชนในการพัฒนา**. สำนักพิมพ์ศักดิ์โสภาการพิมพ์, กรุงเทพฯ.

ไพรัตน์ เดชะรินทร์. 2524. **การบริหารงานพัฒนาชนบท**. ไทยวัฒนานิช, กรุงเทพฯ.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ . 2547. **การบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ: บทบาทขององกรในท้องถิ่น**. โอเอสพริ้นติ้งเร้าส์, กรุงเทพฯ.

วุฒิพล หัวเมืองแก้ว และคณะ. 2537. **ของป่ากับเศรษฐกิจครัวเรือนของชุมชนในพื้นที่แนวกันชนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี**. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ศลิษา พึ่งแสงแก้ว. 2537. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ ศึกษาเฉพาะกรณีป่าชุมชนบ้านห้วยแก้ว อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สรรเสริญ ทองสมนึก. 2542. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนบ้านทรายทอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สันติ จียะพันธ์. 2539. **ความขัดแย้งในแนวคิดระหว่างรัฐกับสังคมเรื่องสิทธิของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนทอน เหลือมมะไลสี. 2549. **การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำเซเส็ด บ้านทุ่งเส็ด เมืองปากซ่อง แขวงจำปาสัก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สุนันต์ อรุณนพรัตน์. 2543. **สภาพเศรษฐกิจสังคมและลักษณะการพึ่งพิงทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนในโครงการปรับปรุงป่าสหงวนแห่งชาติป่าแควระบบสียัด (1) จังหวัดฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Cohen, J. M. and N. T. Uphoff. 1980. "Participation's Place in Rural Development: seeking Charity Though Specificity, World Development." **Social Development** 3 (Summer 1980): 219 - 222.

Jaeger, R. M. 1984. **Sampling in Education and the Social Science**. Longman, New York.

Stewart, J. C. 2002. **Participatory decision–making in forest management: A case study of the Lin and Model Forest (China)**. University of Guelph, Canada.

World Health Organization. 1968. **Community involvement in health for primary health care**. n.p.

United Nation. 2001. **Economic and Social council resolution**. n.p.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เลขที่.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าผลิตเล่างาม จังหวัดสาละวัน

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....

ชื่อ – นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ชื่อบ้าน.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจสังคม

1. เพศ

( ) 1. ชาย ( ) 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพการสมรส

( ) 1. โสด ( ) 3. แต่งงานแยกกันอยู่

( ) 2. แต่งงานและอยู่ด้วยกัน ( ) 4. หม้าย/หย่าร้าง

4. ระดับการศึกษาของท่าน

( ) 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ ( ) 3. มัธยมศึกษาตอนต้น

( ) 2. ประถมศึกษา ( ) 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย

5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน

ชาย.....คน หญิง.....คน

6. อาชีพหลักของครอบครัว

( ) 1. รับราชการ ( ) 4. ทำสวน ( ) 6. ค้าขาย

( ) 2. ทำนา ( ) 5. เลี้ยงสัตว์ ( ) 7. รับจ้างทั่วไป

( ) 3. ทำไร่

7. อาชีพรองของครอบครัว

( ) 1. ทำนา ( ) 3. ทำไร่ ( ) 5. ค้าขาย

( ) 2. ทำสวน ( ) 4. เลี้ยงสัตว์ ( ) 6. รับจ้างทั่วไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

8. รายได้ในครัวเรือน.....บาท/ปี

( ) 1. รายได้จากภาคเกษตรกรรม.....บาท

( ) 2. รายได้นอกภาคเกษตรกรรม.....บาท

( ) 3. รายได้จากการเก็บหาของป่า.....บาท

9. รายจ่ายในครัวเรือน.....บาท/ปี

( ) 1. ค่าใช้จ่ายในการทำเกษตรกรรม.....บาท

( ) 2. ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต.....บาท

10. รายได้พอดีกับรายจ่ายหรือไม่

( ) 1. พอดี ( ) 2. เหลือเก็บ ( ) 3. ไม่พอ สาเหตุ.....

11. ท่านได้รับทุนส่งเสริมจากโครงการป่าผลิตหรือไม่

( ) 1. ได้รับ กิจกรรม..... ( ) 2. ไม่ได้รับ

12. ท่านมีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือไม่

( ) 1. มี ( ) 2. ไม่มี ( ) 3. เช่า

กรณีมีจำนวน.....ไร่

การใช้รปะโยชน์ที่ดินแต่ละแปลง

แปลงที่	การใช้ประโยชน์	จำนวนไร่	ผลผลิต(ตัน/ไร่)
1	.....	.....	.....
2	.....	.....	.....
3	.....	.....	.....

13. ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน

13.1 .....

13.2 .....

13.3 .....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ 2 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้

1. ไม้สร้างที่อยู่อาศัยและไม้ใช้สอยในครัวเรือน
   ท่านเคยใช้ไม้เพื่อก่อสร้างบ้านหรือไม่
   ( ) 1. เคย ( ) 2. ไม่เคย
   (กรณีเคยระบุชนิดและจำนวนปริมาตรการใช้)

ลำดับที่	ชนิด	วิธีแปรรูป	รูปแบบการใช้	ใช้ในครัวเรือน (m^3)	จำหน่าย (m^3)	ราคาบาท/ (m^3)	คิดเป็นเงิน (บาท)
1	ประดู่						
2	แดง						
3	ตะแบก						
4	ยางนา						
5	จิก						
6	เชือก						

2. ไม้ฟืนและถ่าน
   ท่านเคยใช้ไม้ฟืนและถ่านหรือไม่
   ( ) 1. เคย ( ) 2. ไม่เคย
   (กรณีเคยระบุชนิดและจำนวนปริมาตรการใช้)

ลำดับที่	ชนิด	จำนวนปริมาตรที่เก็บ(m^3)	ใช้ในครัวเรือน(m^3)	จำหน่าย (m^3)	ราคาบาท/ (m^3)	คิดเป็นเงิน (บาท)
1	รัง					
2	จิก					
3	เชือก					
4	ตะค้อ					
5	ตะแบก					
6	สะแกนา					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. การเก็บหาของป่า

3.1 หน่อไม้

ท่านเคยเก็บหาหน่อไม้หรือไม่

( ) 1. เคย ( ) 2. ไม่เคย

กรณีเคยเก็บหา

ชนิดหน่อไม้	ปริมาณที่เก็บได้ (กก.)	ใช้ในครัวเรือน (กก.)	จำหน่าย (กก.)	ราคาบาท/ (กก.)	คิดเป็นเงิน (บาท)
ไผ่หนาม					
ไผ่ไร่					

3.2 เห็ดป่า

ท่านเคยเก็บเห็ดป่าหรือไม่

( ) 1. เคย ( ) 2. ไม่เคย

กรณีเคยเก็บหาระบุชนิด

ชนิดเห็ด	ปริมาณที่เก็บได้ (กก.)	ใช้ในครัวเรือน (กก.)	จำหน่าย (กก.)	ราคาบาท/ (กก.)	คิดเป็นเงิน (บาท)
เห็ดโคน					
เห็ดละโงก					
เห็ดเผาะ					
เห็ดขาว					
เห็ดหูหนู					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.3 พืชผักป่า

ท่านเคยเก็บหาพืชผักป่าหรือไม่

( ) 1. เคย ( ) 2. ไม่เคย

กรณีเคยเก็บหาระบุชนิด

ชนิดผัก	ปริมาณที่เก็บได้ (กก.)	ใช้ในครัวเรือน (กก.)	จำหน่าย (กก.)	ราคาบาท/ (กก.)	คิดเป็นเงิน (บาท)
ผักหวาน					
ผักกะโดน					
ผักหนาม					
ผักติ้วส้ม					
ผักสิ					

3.4 ผลไม้ป่า

ท่านเคยเก็บหาผลไม้ป่าหรือไม่

( ) 1. เคย ( ) 2. ไม่เคย

กรณีเคยเก็บหาระบุชนิด

ชนิดผลไม้	ปริมาณที่เก็บได้ (กก.)	ใช้ในครัวเรือน (กก.)	จำหน่าย (กก.)	ราคาบาท/ (กก.)	คิดเป็นเงิน (บาท)
มะขามป้อม					
มะม่วงป่า					
มะไฟ					
มะกอก					

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.5 แมลงกินได้

ท่านเคยเก็บหาแมลงกินได้หรือไม่

( ) 1. เคย ( ) 2. ไม่เคย

กรณีเคยเก็บหาระบุชนิด

ชนิดแมลง	ปริมาณที่เก็บได้ (กก.)	ใช้ในครัวเรือน (กก.)	จำหน่าย (กก.)	ราคาบาท/ (กก.)	คิดเป็นเงิน (บาท)
ผึ้งหลวง					
มิ้ม					
ไข่มดแดง					
หอย					
จิ้งหรีด					
แมลงนูน					

4. หลังจากที่ได้มีการดำเนินโครงการจัดการป่าผลิตในระยะเวลา 5 ปี รายได้ของท่านเปลี่ยนแปลงอย่างไร ?

( ) 1. เพิ่มขึ้น สาเหตุ.....

( ) 2. ไม่เปลี่ยนแปลง สาเหตุ.....

( ) 3. ลดลง สาเหตุ.....

5. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้

5.1.....

5.2.....

5.3.....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต

1. การดำเนินกิจกรรมการจัดการป่าผลิตมีอะไรบ้างในรอบปีที่ผ่านมา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
   ( ) 1. การสำรวจหมายต้นไม้ที่จะตัด ( ) 5. การลาดตระเวนป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่า
   ( ) 2. การตัดไม้ ( ) 6. การลาดตระเวนป้องกัน การลักลอบตัดไม้
   ( ) 3. การสร้างสนามไม้ ( ) 7. การลาดตระเวนป้องกนการบุกรุกพื้นที่ป่า
   ( ) 4. การวัดปริมาตรไม้ และขึ้นบัญชีไม้

2. การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าผลิต

ลำดับ	ลักษณะกิจกรรมการจัดการป่าผลิต	การเข้าร่วมกิจกรรมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต	
		จำนวนครั้งทั้งหมดได้ปฏิบัติ	จำนวนครั้งที่เข้าร่วม
การมีส่วนร่วมในการวางแผน			
1	การประชุมวางแผนดำเนินกิจกรรมประจำปี		
2	การประชุมวางแผนสำรวจก่อนการขุดค้นต้นไม้		
3	การประชุมเตรียมการตัดไม้		
4	การประชุมประจำเดือนและเสนอแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกับกรรมการ		
5	กองประชุมสรุปกองทุนพัฒนาหมู่บ้านและแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกับกรรมการ		
6	การประชุมปรึกษาร่วมกับเจ้าหน้าที่โครงการป่าผลิตระดับเมือง		
การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม			
1	อบรมเกี่ยวกับการจัดการป่าผลิต		
2	อบรมเกี่ยวกับการใช้กองทุนพัฒนาบ้าน		
3	สำรวจไม้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้เพื่อคัดเลือกต้นตัด		
4	ดำเนินการตัดไม้		
5	การวัดปริมาตรและขึ้นบัญชีไม้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ระดับเมือง		
6	การลาดตระเวนป้องกัน ลักลอบตัดไม้		
7	การตรวจตราการบุกรุกพื้นที่ป่า		
8	การดับไฟป่า		

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การติดตามประเมินผล			
1	ติดตามการตัดไม้		
2	ติดตามการขนส่งไม้ซุงสนาม 1 หา สนาม 2		
3	การตรวจตราไฟป่า		

3. ปัญหาและอุปสรรคของท่านในการมีส่วนร่วมจัดการป่าผลิต

   3.1.....

   3.2.....

   3.3.....

   3.4.....

4. ท่านมีข้อเสนอแนะอะไรบ้างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าผลิต

   4.1.....

   4.2.....

   4.3.....

   4.4.....

ขอขอบคุณท่านที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์และตอบการสัมภาษณ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ นายคำผ่าน สีลาวี

เกิดวันที่ 2 ตุลาคม 2511

สถานที่เกิด จังหวัดสาละวัน สปป. ลาว

ประวัติการศึกษา วนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว

ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิชาการป่าไม้

สถานที่ทำงานปัจจุบัน แผนกกสิกรรมและป่าไม้ ประจำจังหวัดสาละวัน สปป. ลาว

ผลงานดีเด่นและ/หรือรางวัลทางวิชาการ —

ทุนการศึกษาที่ได้รับ —

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์